

ἘΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος

Κυριακή ἑτησία· Ἐν Ἑλλάδι, φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοθ. φρ. 20 — Ἀνθοδωμάδ. ἀπὸ 1 (αν. ἐκδοτ. ἔτους καὶ εἰς ἑτησίαν) — Τριτὴ προηγ. φύλλον. 30 — Γραφ. τῆς ἀποδοτικῆς· Ὁδ. Σταδίου, 6. 26 Σεπτεμβρίου 1876

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ ΒΑΣΚ

Συντάξις· ἰδί. σελ. 598.

Τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια.—Ἡ Τράπεζα.

—Ἡ κυβέρνησις λοιπὸν κάμνει τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια; ἠρώτησεν ὁ Ἰωάννης.

—Καθόλου, ἀπήντησεν ὁ γέρω-Πέτρος· ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα.

—Καὶ τί εἶναι ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα; ἠρώτησαν τὰ παιδιὰ.

—Θὰ προσπαθήσω νὰ σᾶς κάμω νὰ τὸ ἐννοήσετε, εἶπεν ὁ διδάσκαλος. Λάθωμεν ὡς παράδειγμα τὸν ἀρτοποιόν. Μὲ τί κάμνει τὸν ἄρτον; Τὰ παιδιὰ, ὅλα ἁμοῦ.—Μὲ τὸ ἀλεύρι.

Διδάσκαλος.—Καλὰ. Καὶ ποῦ εὕρσκει τὸ ἀλεύρι;

Τὰ παιδιὰ.—Τὸ ἀγοράζει ἀπὸ τὸν μυλωνᾶν.

Διδάσκαλος.—Ἔστω, ἀλλὰ μὴν ἀπαντᾷτε ὅλα ἁμοῦ. Καὶ ποῦ ὁ μυλωνᾶς εὕρσκει τὸ ἀλεύρι, Φίλιππε;

Φίλιππος.—Ἀλέθει τὸ σιτάρι τὸ ὁποῖον ἠγόρασεν ἀπὸ τὸν γεωργόν.

Διδάσκαλος.—Ὁ ἀρτοποιὸς λαμβάνει τὸ ἀλεύρι χάρισμα;

Ἰωάννης.—Τὸ ἀγοράζει.

Διδάσκαλος.—Ἐὰν δὲν ἔχη εἰς τὸ ταμιεῖον τοῦ χρήματά, πῶς θὰ τὸ πληρώσῃ;

Πέτρος.—Δίδει ἐν γραμμάτιον.

Διδάσκαλος.—Ὅχι πάντοτε. Πολλάκις ἀρκεῖται νὰ εἰπῇ μόνον εἰς τὸν μυλωνᾶν· δὲν ἔχω χρήματα τώρα, ἀλλ' εἰς ὀλίγας ἡμέρας, ὅταν θὰ πωλήσω τὸν ἄρτον τὸν ὁποῖον κατασκευάζω ἀπὸ τὸ ἀλευρόν σου, θὰ σὲ πληρώσω. Ἐὰν ὁ μυλωνᾶς ἀρκεσθῇ, ἔχει καλῶς· ἀλλ' ὁ μυλωνᾶς δύναται νὰ ἔχη ἀνάγκην χρημάτων διὰ νὰ ἀγοράσῃ σιτάρι, μάλιστα ἐὰν ἡ ποσότης τοῦ πωληθέντος ἀλευροῦ εἰς τὸν ἀρτοποιόν ᾖ μεγάλη. Τότε ὁ μυλωνᾶς ζητεῖ γραμμάτιον, δηλ. ἔγγραφον ὑπόσχεσιν δι' ἧς ὁ ἀρτοποιὸς ὑποχρεοῦται εἰς ὀρισμένην ἡμέραν νὰ πληρώσῃ τὸ συμφωνηθὲν ποσόν.

—Τί θὰ κάμῃ ὁ μυλωνᾶς τὸ γραμμάτιον τοῦτο;

—Δύναται κάλλιστα νὰ υπάγῃ εἰς ἕνα γεωργόν καὶ νὰ τῷ εἰπῇ· Δός μοι 200 δρ. σιτάρι· ὁ ἀρτοποιὸς, τοῦ ὁποῖου ἴδου τὸ γραμμάτιον, θὰ σᾶς πληρώσῃ.

—Δύναται, Φίλιππε;

—Φίλιππος.—Νομίζω ναί.

Γέρω-Πέτρος.—Ἐὰν ὅμως ἔλθῃ εἰς ἐμὲ μὲ τὸ γραμμάτιόν σου, θὰ ἰδῶ πρῶτον ποῖος εἶναι ὁ ἀρτοποιὸς ὅστις ὑπόσχεται· δὲν ἐμπιστεύομαι εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἠπατήθην πολλάς φορές.

Διδάσκαλος.—Δὲν ἀρκεῖ. Δύνασαι νὰ ἰδῆς ὅτι ὁ ἀρτοποιὸς εἶναι ἀξιόχρεως καὶ ὅτι θὰ πληρώσῃ, καὶ ὅμως νὰ ἀρνηθῆς τὸ γραμμάτιον.

Γέρω-Πέτρος.—Ἀληθῶς, ἐὰν ἀμέσως ἔχω ἀνάγκην χρημάτων, τὸ δὲ γραμμάτιον λήγει ἐντὸς ἐνὸς ἢ δύο μηνῶν.

Διδάσκαλος.—Ἰδόμεν, καλέ μου γείτων, ἔσως ὑπάρχει καὶ ἄλλη τις περίπτωσις δυναμένη νὰ ἐμποδίσῃ τὴν παραδοχὴν.

Γέρω-Πέτρος.—Ἀναμφιβόλως, ἐὰν τὸ γραμμάτιον ᾖ 200 δρ. καὶ ἐγὼ ἔχω μόνον 150 δρ. σιτάρι νὰ πωλήσω, τὸ πρῶγμα δὲν γίνεται.

Διδάσκαλος.—Ἄς ἀνακεφαλαιώσωμεν λοιπὸν τοὺς λόγους μας· τὸ γραμμάτιον τοῦ ἀρτοποιοῦ δὲν κυκλοφορεῖ (δηλ. ὅλος ὁ κόσμος δὲν τὸ δέχεται) 1^{ον} διότι δὲν γνωρίζουσι τὸ ἀξιόχρεον τοῦ χρεώστου· 2^{ον} διότι εἶναι μικροπρόθεσμον· 3^{ον} διότι τὸ ποσὸν τοῦ γραμματίου δὲν εἶναι ἐπ' ἄξιον τοῦ ἐμπορεύματος.

Τί κάμνει τότε ὁ μυλωνᾶς; Πηγαίνει εἰς τινὰ τραπεζίτην, δηλ. εἰς ἕνα ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος ἐμπορεύεται τὰ γραμμάτια. Ἐὰν ὁ τραπεζίτης (οὕτω λέγεται) ἔχη ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν μυλωνᾶν, ἀγοράζει τὸ γραμμάτιόν σου, ἀφαιρῶν μικρὸν ποσὸν διὰ τὸν κόπον ἢ τὸν τόκον τῶν χρημάτων σου, ἤτοι τὸ προέξοφλεῖ. Ὁ τραπεζίτης δύναται νὰ περιμένῃ τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας. Ἐὰν δὲ πρὸ τῆς λήξεως λάβῃ ἀνάγκην, πηγαίνει εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, ἢ ὁποῖα εἶναι μέγιστος Τραπεζίτης, ἐπιτηρούμενος ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Γέρω-Πέτρος.—Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα εἶναι Ἐταιρεία.

Διδάσκαλος.—Ἦθελα νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ. Τὰ κεφάλαια τοῦ μεγάλου τούτου τραπεζίτου, δὲν ἀποκαλοῦσιν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, ἀνήκουσιν εἰς ἀριθμὸν τινὰ προσώπων, συνεταίρων ἢ μετόχων, καὶ αἱ ἐργασίαι διευθύνονται ὑφ' ἐνὸς διοικητοῦ καὶ δύο ὑποδιοικητῶν διοριζομένων ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν μετόχων, βοηθουμένων ὑφ' ἐνὸς συμβουλίου ἐκλεγομένου ἐπίσης ὑπὸ τῶν μετόχων.

Ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου τούτου ὁ τραπεζίτης φέ-
ρει τὸ γραμμάτιον τοῦ ἀρτοποιοῦ. Ἀλλὰ πρὶν προ-
χωρήσω, ἐπιθυμῶ νὰ μάθω ἐὰν ἐνθυμείσθε τὸν δρό-
μον τὸν ὁποῖον τὸ γραμμάτιον τοῦτο διέτρεξε.

Φίλιππος.— Ὁ ἀρτοποιὸς τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν
μυλωνᾶν, ὁ ὁποῖος τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν τραπεζίτην.

Διδάσκαλος.— Καλά. Ὁ ἀρτοποιὸς ὑπόσχε-
ται τὴν πληρωμὴν, καὶ ὑπογράφει τὸ γραμμά-
τιον ὁ μυλωνᾶς ἐγγυᾶται τὴν πληρωμὴν, καὶ
ὑπογράφει (ὀπισθεν, ὀπισθογράφει) ὁ τραπε-
ζίτης προσθέτει τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐγγύησιν καὶ
ὑπογράφει ἐπίσης, διότι ἡ Τράπεζα θέλει νὰ ἴ-
ναι βεβαία ὅτι θὰ πληρωθῇ, καὶ τῇ χρειάζονται
δύο ὑπογραφαὶ διὰ νὰ δεχθῇ γραμμάτιον.

Καὶ ἀκόμη δὲν σοὶ δίδει χρήματα ἄλλ' ἀλ-
λάζει ἀπλῶς τὸ γραμμάτιον τοῦ ἀρτοποιοῦ μὲ
τὰ ἰδικά της. Διότι δὲν θὰ ἔχει ἀρκετὰ χρήματα
διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ ὅλον τὸν κόσμον, ἂν εἶχε
καὶ ἑκατοντάδας ἑκατομμύρια! Ὅθεν, τὸ γραμ-
μάτιον αὐτῆς, τὸ τραπεζικὸν γραμμάτιον, εἶναι
καλύτερον τοῦ ἀρτοποιοῦ. Διατί;

Γέρω-Πέτρος.— Εἶναι εὐκόλον.

Διδάσκαλος.— Πρὸς Θεοῦ, μὴν εἰπῆτε τίποτε,
διὰ νὰ εὕρουν τὰ παιδία μὴ τῶν τὴν ἀπάν-
τησιν. Ἰδῶμεν, Πέτρε, διατί δὲν λαμβάνουν τὸ
γραμμάτιον τοῦ ἀρτοποιοῦ;

Πέτρος.— 1^{ον} διότι δὲν εἶναι γνωστὴ ἡ φε-
ρεγγυότης αὐτοῦ. 2^{ον} διότι ἡ ληξίς τῆς προθε-
σμίας εἶναι λίαν μεμακρυσμένη. 3^{ον} διότι τὸ πο-
σὸν τοῦ γραμματίου δὲν εἶναι ἴσον τῆς ἀξίας
τοῦ ἐμπορεύματος.

Διδάσκαλος.— Τὸ τραπεζικὸν γραμμάτιον
εἶναι ὅλος διόλου τὸναντίον: 1^{ον} ὅλος ὁ κόσμος
γνωρίζει τὴν φερεγγυότητα τῆς Τραπεζῆς. 2^{ον}
ἡ πτώσις δὲν εἶναι ἀπομακρυσμένη ἀφοῦ ἡ
Τράπεζα ἐξαργυρώνει τὰ γραμμάτια της ἅμα
τῇ ἐμφανίσει· καὶ ἅμα παρουσιασθῆ τις εἰς τὸ
ταμεῖον ἐξαργυρώνει μὲ μεταλλικὸν τὰ τραπεζι-
κά του γραμμάτια. 3^{ον} διότι τὰ τραπεζικὰ γραμ-
μάτια εἶναι διαφόρων τιμῶν, ἦτοι 500, 400, 25
καὶ 10 νέων δραχμῶν ἢ φράγκων. Τὰ τραπεζικὰ
γραμμάτια τὰ δέχονται εὐχαρίστως, διότι ἡ Ἐ-
θνικὴ Τράπεζα χαίρει τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα
τῆς ἐκδόσεως καὶ κυκλοφορίας των. Εἰς ὁμαλὰς
περιστάσεις, ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ὑποχρεοῦται ν'
ἀνταλλάξῃ διὰ μεταλλικοῦ ὅσα γραμμάτια της
τῇ παρουσιάζονται· εἰς ἐκτάκτους ὁμοῦ περι-
στάσεις — ἐπαναστάσεως ἢ πολέμου — ἡ κυ-
βέρνησις περιβάλλει ἐνίοτε τὰ γραμμάτια ταῦτα
διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, τότε δὲ
εἶναι πράγματι χάρτινα νομίσματα ἢ χαρτονο-
μίσματα καὶ δὲν δύναται ὁ φέρων αὐτὰ νὰ ἀπαι-
τήσῃ τὴν ἐξαργυρώσιν των παρὰ τῆς Τραπεζῆς.

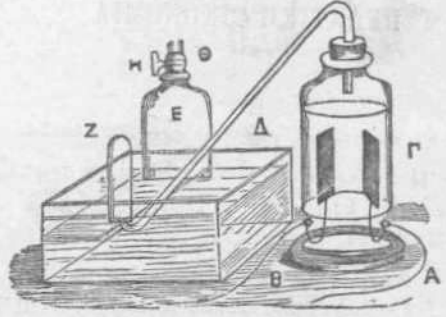
Γέρω-Πέτρος.— Ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία
δὲν πρέπει νὰ διαρκῇ πολὺ.

A. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΗΡΙΟΥ

Συνίχη 181 σελ. 504.

Τώρα, ἂς ἀφήσωμεν κατὰ μέρος καὶ τὸ βου-
στὸν τοῦτο, καὶ ἀδοκιμάσωμεν νὰ ἰδῶμεν ποίαν
ἐνέργειαν ἢ μπορεῖ νὰ ἔχη ἡ μηχανὴ ἡμῶν αὕτη
ἐπὶ τοῦ νεροῦ. Ἰδοὺ, αὐτὰς τὰς δύο μικρὰς πλά-
κας θέλω νὰ τὰς κάμω τὰ πέρατα τῶν ἀγω-
γῶν, ἢ τῶν συρμάτων τῆς μηχανῆς. Τὸ μικρὸν
δὲ τοῦτο ἀγγεῖον (Γ) εἶναι οὕτω κατασκευασμέ-

Σχ. 32.

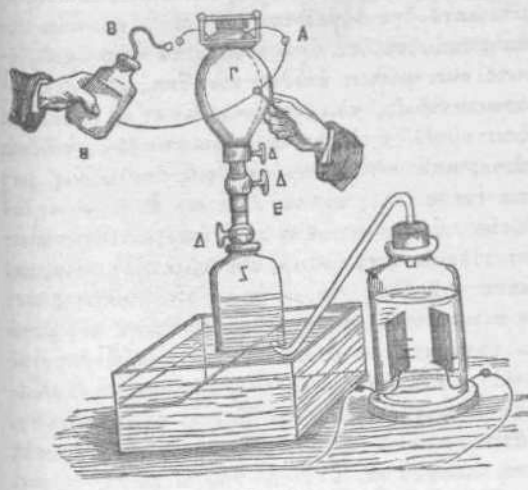
νον ὥστε ἢ μπορῶ νὰ τὸ διαλύω εἰς τὰ μέρη
του, καὶ νὰ σὰς ἐξηγήσω καλύτερον πῶς εἶναι
συνθεσιμὸν. Εἰς δύο ποτήρια (Α καὶ Β) χύνω
ὕδραργυρον, ἐγγίζοντα τὰ ἄκρα τῶν συρμάτων
εἰς ἃ προσήρμοσα τὰς πλάκας τῆς πλατίνης.
Εἰς τὸ ἀγγεῖον τοῦτο (Γ) χύνω νερὸν, καὶ προσ-
θέτω καὶ ὀλίγον ὀξὺ, (μόνον διὰ νὰ διευκολύνω τὴν
ἐνέργειαν.) Εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ ἀγγείου ἐφήρ-
μοσα ἓνα κυρτὸν ὑάλινον σωλῆνα, ὡς εἶχον με-
ταχειρισθῆ εἰς ἄλλο πείραμα, ἂν ἐνθυμῆσθε, ἓνα
μετάλλινον. Ὑπὲρ τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ σωλῆνος
μου ἵσταται ἐντὸς δοχείου περιέχοντος ὕδωρ ψυ-
χρὸν φιάλη (Δ). Οὕτως ἔχει τὸ ἐργαλεῖον. Νὰ
ἰδῶμεν τώρα ποῖα θὰ εἶναι ἡ ἐνέργεια ἐπὶ τοῦ ὕ-
δατος τοῦ περιεχομένου. Εἰς προλαβὸν πείραμα,
ἀφήκα τὸ ὕδωρ νὰ διέλθῃ διὰ σωλῆνος πε-
πρακτωμένου. Σήμερον ἐξ ἐναντίας ὁ ἀφῆσω
τὸν ἤλεκτρισμὸν νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ
ἀγγείου, καὶ ἴσως τὸ ὕδωρ ἀρχίσῃ νὰ βράζῃ.
Τότε θὰ ἀναδώσῃ ἀτμὸν. Ἐπειδὴ δὲ ἠξέυρετε ὅτι
ὁ ἀτμὸς πυκνοῦται ὅταν ψυχραίνεται, θὰ σὰς
εἶναι εὐκόλον νὰ ἰδῆτε ἂν ἀτμὸς παρήχθῃ, καὶ
ἐπομένως ἂν τὸ ὕδωρ ἐβρασε. Ἰσως ὁμοῦ ἔχο-
μεν ἄλλο κἀνὲν ἀποτέλεσμα, ὁμοιάζον μόνον
τὴν βράσιν. Νὰ ἰδῶμεν. Θέτω τὸ ἐν τῶν ἀ-
γωγῶν συρμάτων εἰς τὸ ἐν μέρος (Α), καὶ τὸ ἄλλο
εἰς τὸ ἄλλο μέρος (Β). Ἄς ἐξετάσωμεν ἂν τὸ
νερὸν θερμαίνεται. Τοῦλάχιστον φαίνεται ὅτι
βράζει ἐντελῶς. Ἀλλὰ βράζει τῶ ὄντι; ἐξάγει
ἀτμὸν, ὡς ἔπρεπεν ἐὰν ἐβρασε; Ἄν ἐξάγῃ, τότε
ὁ ἀτμὸς οὗτος θὰ πρέπει μετ' ὀλίγον νὰ γεμίσῃ
τὴν φιάλην (Ε). Ἀλλὰ πῶς; ἂν τὸ ἐξαγόμενον
ἦτον ἀτμὸς, διερχόμενος διὰ τοῦ ψυχροῦ ὕδα-
τος, θὰ ἔπρεπε νὰ εἰσέρχεται πεπυκνωμένος εἰς
τὴν φιάλην. Ἄρα τὸ εἰσερχόμενον εἰς αὐτὴν πρέ-

πει νὰ εἶναι ἀερίον τι ἀμετάβολον. Μήπως εἶναι
ὕδρογόνον; Ἄς τὸ ἐρωτήσωμεν νὰ μᾶς ἀπο-
κριθῇ μόνον του. Ἄν εἶναι ὕδρογόνον, πρέπει νὰ
φλογίζεται. (Ὁ καθηγητὴς πλησιάζει κηρίον
εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς φιάλης, καὶ τοῦτο φλο-
γίζεται.)

Σχ. 33.

Ἄ! ἀληθῶς ἐφλογίσθη ὄχι ὁμοῦ καθὼς τὸ
ὕδρογόνον. Τὸ ἴδιον χρῶμα ἔχει ἡ φλόξ του, ἀλλὰ
ἠκούσατε ὅτι ἐφλογίσθη μετὰ κρότου μικρᾶς ἐ-
κρήξεως ἂν τὸ ὕδρογόνον δὲν ἀποτελεῖ. Ἐπειτα
τὸ ὕδρογόνον καίει μόνον εἰς τὸν ἀέρα, ἐν ᾧ τοῦτο
θὰ ἰδῆτε ὅτι καίει καὶ χωρὶς ἐπαφῆς μετὰ τοῦ
ἀέρος. Ἐδῶ ἔφερα τὸ ἄλλο τοῦτο ὄργανον διὰ
νὰ σὰς ἀποδείξω αὐτὸ τὸ ὅποιον λέγω. Ἄντι

Σχ. 34.

ἀνοικτοῦ ἀγγείου ἔλαβον φιάλην κλειστὴν, καὶ θὰ
ἰδῆτε ὅτι τὸ ἀέριον τοῦτο, ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν
εἶναι, καίει καὶ χωρὶς ἀέρος, καὶ κατὰ τοῦτο δια-
φέρει ἀπὸ τὸ κηρίον. Εἰς τὸ ὑάλινον λοιπὸν τοῦτο
ἀγγεῖον (Γ) ἐφαρμόζω δύο σύματα πλατίνης
(Α Β), διὰ νὰ ἢ μπορέσω δι' αὐτῶν νὰ μεταδώσω
τὸν ἤλεκτρισμὸν. Τὸ ἀγγεῖον δὲ τὸ θέτω ὑπεράνω
πνευματικῆς ἀντλίας, μηχανῆς ἣτις χρησιμεύει
εἰς τὸ ν' ἀφαιρῇ ὅλον τὸν περιεχόμενον ἀέρα· καὶ
ἀφ' οὗ οὕτω καταστήσω τὸ ἐμβαδὸν αὐτοῦ ἐν-
τελῶς κενὸν ἀέρος, καὶ τὸ κλείσω κάτωθεν ἐντε-
λῶς διὰ στρόφιγγος ἢ βίδας, τὸ μεταφέρω, καὶ

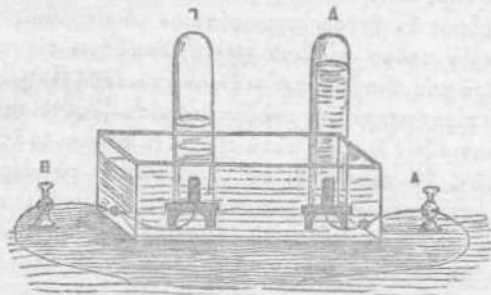
τὸ βιδῶνω ὑπεράνω τῆς φιάλης (δρ. Σχ. 34) ἣτις
ἀνοικτὴ κάτωθεν, ἵσταται ἐντὸς ὕδατος, καὶ πε-
ριέχει τὸ ἐξεταζόμενον ἀέριον, τὸ παραχθὲν διὰ
τῆς ἐνεργείας τοῦ ἤλεκτρισμοῦ, ἢ τῆς βολταϊ-
κῆς στήλης ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ἢ ὀρθότερον τοῦ
ἀερίου τούτου εἰς ὃ τὸ ὕδωρ μετεσχηματίσθη·
διότι δὲν μετεβρῦθίσαμεν μόνον τὴν σύνθεσιν
τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ μετεβάλομεν αὐτὸ ἀληθῶς
εἰς οὐσίαν ἀερίωδη, καὶ ἔχομεν ἐδῶ ὅλον τὸ
βουστὸν ὅσον τὸ πείραμα ἡμῶν ἀπεσύνθεσε. Ἄ-
σφαλίζω λοιπὸν διὰ στρόφιγγος, στερεῶς δηλαδὴ
βιδῶνω, ὡς εἶπα, τὸ κενὸν μου ἀγγεῖον (Γ Δ) ὑ-
περάνω τῆς φιάλης τοῦ ἀερίου (Ε), ἀνοίγω τοὺς
στρόφιγγας (Δ Δ), οἵτινες χωρίζουσι τὰ δύο
ἀγγεῖα, καὶ θὰ ἰδῆτε ὅτι τὸ ὑπὸ τὴν φιάλην ὕδωρ
ὑψοῦται εἰς αὐτὴν (Ζ), ὑπερ ὀλοῦ ὅτι τὸ ἀέ-
ριον ἀνέβη εἰς τὸ ὑπὲρ αὐτὸ κενὸν ἀγγεῖον. Τώρα
κλείω τοὺς στρόφιγγας, ἀφ' οὗ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸ
ὅσον ἀέριον δύναται νὰ περιλάβῃ, ὡς μᾶς ἀπο-
δεικνύει τὸ νερὸν, παῦσαν νὰ ὑψῶνται, καὶ ἐ-
πομένως δύναται νὰ προκύψῃ κίνδυνος ἴσως ἐ-
κρήξεως ἂν βιάσω περισσότερον νὰ εἰσέλθῃ. Τὸ
μικρὸν τοῦτο φιάλιον (Η) ὃ λαμβάνω εἰς τὴν
χεῖρά μου, ὀνομάζεται φιάλιον τοῦ Λέυδ (Leyde),
καὶ εἶναι μικρὰ μηχανὴ ἐκπέμπουσα ἤλεκτρισμὸν.
Πλησιάζων λοιπὸν αὐτὸ εἰς ἐν ἐκ τῶν συρμάτων
ἡμῶν, θὰ πέμψω δι' αὐτοῦ τώρα εἰς τὸ ἀέριον
τὸ περιεχόμενον ἐντὸς τοῦ ἀγγείου ἓνα ἤλεκτρι-
κὸν σπινθῆρα. Εὐθὺς θὰ ἰδῆτε ὅτι τὸ ἀγγεῖον θὰ
παύσῃ νὰ εἶναι καθαρὸν καὶ λαμπρὸν. Κρότος δὲν
ἀποτελεῖται, διότι τὸ ὑάλινον εἶναι στερεὸν καὶ
ἐμποδίζει τὴν ἐκρήξιν, ἀποτελεῖται ὁμοῦ ἡ με-
γάλῃ αὕτη λάμψις τὴν ὁποίαν εἶδετε. (Ὁ κα-
θηγητὴς στέλλει σπινθῆρα ἤλεκτρικὸν εἰς τὸ
ἀγγεῖον, καὶ τὸ ἀέριον ἀνάπτει.) Ἀλλὰ τώρα,
ἅμα πάλιν ἀνοίξω τοὺς στρόφιγγας, καὶ θέσω τὸ
ἀγγεῖον εἰς κοινωνίαν μετὰ τῆς φιάλης ἣτις πε-
ριέχει τὸ ἀέριον, θὰ ἰδῆτε ὅτι τὸ ἀέριον τοῦτο
θ' ἀναβῇ ἐκ δευτέρου εἰς τὸ ὑπεράνω αὐτοῦ ἀγ-
γεῖον, ὅπου πρὶν δὲν ἔχωρει περισσότερον, καὶ
θὰ τὸ ἐνοήσετε διότι τὸ νερὸν θὰ ὑψῶθῃ εἰς τὴν
φιάλην. Ὅ ἀναβῇ δὲ τὸ ἀέριον, διότι τὸ πρὶν
περιεχόμενον εἰς τὸ ἀγγεῖον ἐκάη, καὶ τοῦ ἀγ-
γεῖου τὸ ἐμβαδὸν ἔμεινε πάλιν κενόν. Καὶ ἂν ἐ-
παναλάβωμεν τὸ πείραμα, (ὁ καθηγητὴς τὸ ἐ-
παναλαμβάνει), πάλιν καὶ πάλιν, μετὰ ἐκά-
στην καῦσιν θὰ γίνῃ τὸ κενόν, καὶ τὸ ὕδωρ θὰ
ἀναβαίνει, διότι τὸ ἀέριον καίεται διὰ τοῦ ἤλε-
κτρικοῦ σπινθῆρος, καὶ καίόμενον παράγει ὀλίγι-
στον πάλιν νερὸν, ὥστε ὅταν ἐπαναληφθῇ πολ-
λάκις τὸ πείραμα, θὰ ἰδῆτε τινὰς σταγόνας νε-
ροῦ νὰ προσκολληθῶσιν ἐσωτερικῶς εἰς τὰ πλευρὰ
τοῦ ἄνω ἀγγείου, καὶ νὰ βέωσι πρὸς τὰ κάτω.

Ἵπεβάλαμεν λοιπὸν τὸ νερὸν εἰς δοκιμασίαν
εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἀτμοσφαῖρα μένει ἐντελῶς ξένη.
Τὸ νερὸν τὸ παραγόμενον ἐκ τῆς καύσεως τοῦ
κηρίου σχηματίζεται κατὰ μέρος διὰ βοθητικῶς

Ἐπεικὶ συνέχισι.

της ατμοσφαιρας. Έδώ τὸ κατωρθώσαμεν χωρὶς ἀέρος. Ἐπομένως ἡ ἄλλη ἐκείνη οὐσία ἣτις δίδεται ὑπὸ τοῦ ἀέρος εἰς τὸ κηρίον, καὶ συντιθεμένη μετὰ τοῦ ὑδρογόνου, παράγει τὸ νερὸν, αὐτὴ πρέπει νὰ εὐρίσκηται ἐντὸς τοῦ νεροῦ.

Πρὸ ὀλίγου εἶδετε τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο περάτων τῆς μηχανῆς ἡμῶν ἔστυρεν εἰς ἑαυτὸ τὸν χαλκὸν ὅστις περιείχετο εἰς τὴν κυανῆν ἐκείνην ἀνάλυσιν. Τὸ σύρμα τοῦτο, ὠδηγήσαν ἐκεῖ τὸν ἠλεκτρισμὸν, ἐπέφερε τὸ τοιοῦτον ἀποτέλεσμα· καὶ δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι ἂν ὁ ἠλεκτρισμὸς τόσον ἰσχυρῶς ἐπενήργησεν εἰς τὸ βρευστὸν ἐκεῖνο, ὥστε δι' αὐτοῦ νὰ τὸ συνθέσωμεν καὶ νὰ τὸ διαλύσωμεν, θὰ κατορθώσῃ καὶ τὴν ἀνάλυσιν τοῦ ὕδατος εἰς τὰ μέρη ἐξ ὧν συντίθεται. Ἴδου λαμβάνω τοὺς δύο πόλους τῆς στήλης, τὰ δύο ἄκρα δηλαδὴ τῶν συρμάτων, καὶ ἄς ἰδῶμεν ποῖαν ἐπιρροὴν θὰ ἔχωσιν ἐπὶ τοῦ νεροῦ τοῦ δοχείου τούτου. Οὕτω τὰ δύο σύρματα χωριστὰ, καὶ τὸ καθὲν διέρχεται διὰ μικροῦ τρυπητοῦ ξυλίνου

Σχ. 35.

βάθρου, ὥστε δὲν κοινοῦσαι μεταξύ των, τὸ ἐν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Α, τὸ ἄλλο πρὸς τὸ μέρος τοῦ Β. Οὕτω τὰ ἀέρια τὰ ἐξερχόμενα ἐκ τῶν δύο συρμάτων χωρίζονται, ἀλλ' ἕκαστον παρουσιάζεται χωριστόν. Ὅτι τὸ ἐξερχόμενον ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι ἀπλῶς ἀλλ' ἀέριον, εἶναι περὶ τὸν νὰ τὸ ἐπαναλάβωμεν. Τὸ εἶδετε καὶ τὸ ἠξεύρετε. Βλέπετε τώρα ὅτι ὅπου εἶναι τὸ πέρασ συνάξωμεν, ἀλλὰ χωριστὰ τὰς τοῦ ἐνὸς σύρματος καὶ χωριστὰ τὰς τοῦ ἄλλου, καὶ ἄς τὰς ἐξετάσωμεν. Πρὸς τοῦτο καλύπτω τὸ πέρασ τοῦ ἐνὸς δι' ἐνὸς ὑαλίνου κυλίνδρου Δ, κλειστοῦ ἄνωθεν, ἀνοικτοῦ κάτωθεν, καὶ τὸ πέρασ τοῦ ἄλλου δι' ἄλλου ὑαλίνου κυλίνδρου Γ. Εἶναι δὲ ἀμφότεροι οἱ κύλινδροι πληρεῖς ὕδατος, καὶ ἴστανται εἰς τὰ ξύλινα μικρὰ βάθρα περὶ ὧν σὰς εἶπα. Τώρα, καθ' ὅσον ὁ ἠλεκτρισμὸς ὁ ἐξερχόμενος ἐκ τῶν περάτων τῶν δύο συρμάτων ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ νεροῦ τοῦ περιεχομένου εἰς τὸ δοχεῖον, ἐκ τοῦ νεροῦ ἀναπτύσσονται ἀέρια, καὶ εἰσέρχονται εἰς τοὺς κυλίνδρους. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀέριον εἶναι ἐλαφρότερον τοῦ νεροῦ, διὰ τοῦτο, καθ' ὅσον εἰσέρχεται εἰς τὸν κύλινδρον, ἀναβαίνει εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ, καὶ ἀναγκάζει τὸ νερὸν, ὡς βλέ-

πετε, νὰ καταβαίνει, καὶ ἐξερχόμενον κάτωθεν τοῦ κυλίνδρου, νὰ ἐπιστρέφῃ εἰς τὸ νερὸν τὸ περιεχόμενον ἐντὸς τοῦ μεγάλου δοχείου (Α, Β), ὅπου οἱ κύλινδροι ἴστανται. Ὁ κύλινδρος Γ πληροῦται πολὺ ταχύτερον παρὰ ὁ Δ, καὶ ἐπειδὴ οἱ κύλινδροι εἶναι ἴσοι, βλέπετε ὅτι περιέχει ἤδη διπλάσιον σχεδὸν ἀέριον τοῦ ἄλλου. Καὶ τὰ δύο αὐτὰ ἀέρια εἶναι ἄχροα, καὶ τὰ δύο ἐπιπλέουσιν εἰς τὸ νερὸν χωρὶς νὰ πυκνωθῶσι, καὶ ὁμοιάζουσιν ἀπαράλλακτα, ἢ τοῦλάχιστον φαίνονται ὅτι ὁμοιάζουσιν. Ἀλλὰ ἄς τὰ ἐξετάσωμεν καλῆτερον διὰ νὰ πεισθῶμεν. Ἐχομεν ἤδη ἀρκετὴν ποσότητα καὶ ἐκ τῶν δύο, ὥστε ἠμποροῦμεν νὰ προχωρήσωμεν εἰς πειράματα. Τὸ ἀέριον τὸ περιεχόμενον εἰς τὸν κύλινδρον Γ θὰ ἰδῆτε ὅτι εἶναι τὸ ὑδρογόνον.

Ἐνθυμεῖσθε ὅτι τὸ ὑδρογόνον εἶναι ἀέριον ἐλαφρὸν, μένον διὰ τοῦτο καὶ μὴ ἐξατμιζόμενον ἐντὸς τοῦ ἀνοικτοῦ ἀγγείου, ὅταν τὸ ἀγγεῖον εἶναι ἀνεστραμμένον, καὶ ἀνάπτει καὶ καίει δι' ὠχρᾶς φλογὸς περὶ τὸ στόμιον τῆς φυλακῆς του. Τὸ ἀέριον λοιπὸν τοῦτο ἐδῶ εἶναι ὑδρογόνον, διότι, ὡς κρατῶ τὸν κύλινδρον ἀνεστραμμένον, μένει ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ, ἰδοῦ (ὁ καθηγητὴς πλησιάζει κηρίον ὑπὸ τὸν κύλινδρον, εἰς τὸ στόμιον αὐτοῦ) καίει, καὶ παράγει φλόγα ὡς σὰς τὴν εἶπα.

Τώρα νὰ ἰδῶμεν τί περιέχει ὁ ἄλλος κύλινδρος. ἠξεύρετε ὅτι σύγκειται τὸ νερὸν ἐκ δύο ἀερίων, καὶ ὅτι ὅταν μιγνόμενα τὰ δύο ὁμοῦ, ἀποτελοῦσι μίγμα ἐπιδεικτικὸν ἐκρήξεως. Ἐγνωρίσαμεν τὸ ἐν, τὸ ὑδρογόνον· μένει νὰ ἰδῶμεν τί εἶναι τὸ ἄλλο, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καίει τὸ ὑδρογόνον, καὶ τὸ ὁποῖον πρὸ τῆς ἀναλύσεως μὲν περιείχετο ἐντὸς τοῦ νεροῦ, τώρα δὲ εἶναι μεμονωμένον ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ κυλίνδρου. Εἰσάγω εἰς τὸν κύλινδρον τὸ ἀναμμένο αὐτὸ ξυλίνιον, καὶ βλέπετε ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅλως ἄλλο. Τὸ ἀέριον δὲν ἀνάπτει, ὡς τὸ ὑδρογόνον, ἀλλὰ τὸ ξύλον καίει πολὺ ζωηρότερον. (Ὁ καθηγητὴς ἀνάπτει μικρὸν τεμάχιον ξύλου καὶ τὸ εἰσάγει εἰς τὸν κύλινδρον.) Ἴδτε πῶς τὸ ἀέριον τοῦτο αὐξάνει τὴν καυσίν, πῶς τὸ ξύλον καίει ζωηρότερον παρὰ ὅτε τὸ κρατῶ εἰς τὸν ἀέρα. Τὸ ἀέριον λοιπὸν αὐτὸ εἶπομεν ὅτι περιείχετο εἰς τὸ νερὸν. Ἡ σταγὼν λοιπὸν τοῦ νεροῦ ἢ προελθοῦσα ἐκ τῆς καύσεως τοῦ κηρίου, τὸ περιείχε καὶ αὐτὴ. Ἀλλὰ ποῦ τὸ ἦρε; Τὸ ἐδαφείσθη ἐκ τοῦ ἀέρος. Πῶς νὰ τ' ὀνομάσωμεν αὐτὸ τὸ ἀέριον; Θέλετε Α, Β, ἢ Γ; Ἄς τ' ὀνομάσωμεν Ο, ἢ μάλλον Ὁξυγόνον. Τὸ ὄνομα εἶναι ὠραῖον, εὐνηχον, Ἑλληνικὸν, καὶ δὲν εἶναι φόβος μήπως τὸ συγχύσωμεν μετὰ τῶν ἄλλων. Τοῦτο λοιπὸν τὸ ὀξυγόνον κατέχει μέγα μέρος εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ νεροῦ.

Ἀφ' οὗ ἐμάθομεν τοῦτο, θὰ μᾶς εἶναι εὐκολώτερον νὰ ἐννοήσωμεν τὰ ἄλλα πειράματα καὶ

νὰ προχωρήσωμεν εἰς ἄλλας ἀνακαλύψεις. Ἄμα ἐξετάσωμεν ἅπασι ἢ δις αὐτὰς τὰς οὐσίας, θὰ ἰδῶμεν διατὶ τὸ κηρίον καίει εἰς τὸν ἀέρα. Ἀναλύσαντες τὸ νερὸν, δηλαδὴ χωρίσαντες αὐτὸ διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ εἰς τὰ συστατικὰ αὐτοῦ μέρη, ἐλάβομεν ὑδρογόνον διπλάσιον τοῦ ἄλλου ἀερίου, τοῦ ὀξυγόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καίει τὸ ὑδρογόνον. Ἴδου, εἰς τὸν πίνακα τοῦτον σὰς σημειῶ τὴν διαφορὰν τοῦ ὄγκου καὶ τῆς βαρύτητος τῶν δύο ἀερίων, καὶ βλέπετε ὅτι τὸ ὀξυγόνον εἶναι ἀσυγκρίτως (δεκαεξάκις) βαρύτερον τοῦ ὑδρογόνου.

8	ἄρτης ὀξυγόνου ὡς	88,9
1	ὑδρογόνου	τοῦ διπλοῦ ὑδρογόνου » 44,4
		ὕδατος » 100,0

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, εἰς 100 μέρη νεροῦ, βαρύνοντα 100 κοτύλας, ἢ ὅ,τι ἄλλο θέλετε, περιέχονται 66 περίπου μέρη ὑδρογόνου, βαρύνοντα 44,4 κοτύλας, καὶ 33 μέρη ὀξυγόνου, βαρύνοντα 88,9 κοτύλας.

A. P. FAIRBANKS.

Ἔσται συνέχισις.

ΟΙ ΜΕΛΛΟΝΥΜΦΟΙ ΤΗΣ ΣΠΙΤΖΕΒΕΡΓΗΣ

Συνέχισις· ἰδὲ σελ. 505.

Z'

Τὴν ἐπομένην ἐβδομάδα τὸ ὠραῖον πλοῖον τῆς Δουνκέρκης ἔπλεε πρὸς τὴν Σπιτζεβέργην.

Ἡ Καρίνα ἐπιβᾶσα τοῦ πλοίου δὲν ἤθελε κατὰ πρῶτον νὰ δεχθῆ τὸ μέρος, ὅπερ τῇ εἶχον προορίσει, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ Βλονδῶ καὶ ὁ Μαρσέλ ἐπιμένον, ἢ μετριόφρων κόρη ὑπεχώρησε καὶ διεσκεύασε τὴν νέαν τῆς κατοικίαν μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ φιλοκαλίας τῇ βοηθείᾳ καὶ τοῦ Φρισκῆ, ὃν εὐγενῶς ὁ Μαρσέλ εἶχε θέσει ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς. Ἦτο αἰθριὸς ὁ οὐρανὸς καὶ ἀτάραχος ἡ θάλασσα, σπάνιον πρᾶγμα εἰς τὰς βόρειαι πελάγη.

Τὴν πρῶτην ἡ Καρίνα ἔμενε κεκλεισμένη ἐν τῷ κοιτωνίσκῳ τῆς, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ προγεύματος μετέβαινεν εἰς τὸ ἐστιατόριον. Μετὰ μεσημβρίαν περιεπάτει ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ἀνεγίνωσκεν ἢ εἰργάζετο μέχρι τῆς ὥρας τοῦ γεύματος. Οἱ καῦται ἐφέροντο μετ' εὐλαβείας πρὸς αὐτὴν ἐκτὸς τοῦ Τρομπῶν, ὁ ὁποῖος τὴν παρετήρει ἐνίοτε καὶ πολλὰς ὑπονοίας ἐξέφραζε περὶ τῶν προΐσταμένων του. Ἐτίμων δὲ πολὺ καὶ τῶν γέροντα Λάξ, ὅστις μετὰ τοσαύτης οἰκειότητος συνδιελέγετο μετ' αὐτῶν τὸ ἐσπέρας. Καὶ ἡ Καρίνα δὲ ἠγάπα τὸ ἐσπέρας νὰ μὲν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Ὁ δυτικὸς ἄνεμος, ὅστις ἔπνεεν ἐλαφρῶς, θὰ ἐφαίνετο πολὺ ψυχρὸς εἰς πᾶσαν ἄλλην γυναῖκα μεσημβρινωτέρου κλίματος, ἀλλ' ἡ νεαρὰ κάτοικος τοῦ Χάμμερφεστ τὸν εὕρισκε

πολὺ εὐχάριστον. Ἐπειτα ἦτο τότε ἡ ἀρχὴ τῆς μαγικῆς τοῦ ἔτους ὥρας, ἣτις δωροφορεῖ τὸν Βορρᾶν διὰ τῶν φωτεινῶν ἐκείνων νυκτῶν ἢ μάλλον διὰ τῶν ἀνύκτων ἐκείνων ἡμερῶν.

Οἱ ἐπιβάται τῆς *Ρόζας Μαρίας* ἐτέροντο διερχόμενοι τὰς ὠραίας ἐκείνας νύκτας. Πᾶν πλοῖον ἔχει τὴν ἀριστοκρατικὴν του μερίδα καὶ τὸ δημοτικὸν του στοιχεῖον.

Μετὰ τὸ γεῦμα, ὁ Λάξ, ἀνάπτων τὴν πίπαν του ἐπορεύετο πρὸς τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ πλοίου καὶ ἐκάθητο ἐπὶ βραχείου. Ἠρχίζε τότε τὰς διηγήσεις του. Πάντες ἤκουον μετὰ προσοχῆς, μὴδὲ τοῦ Τρομπῶν ἐξαιρουμένου. Τοῖς ἐδιηγείτο περὶ τῶν τεράτων τῆς Ἄρκτου, περὶ τοῦ μεγάλου ὄφρου τῶν θαλασσῶν, περὶ τοῦ δράκοντος. Αἰφνης πίπτει κατὰ γῆς ἡ πίπα του καὶ συντρίβεται.

« Ἄ! διάβαλε, ἀνακράζει, ἡ ὠραία πίπα, τὴν ὁποίαν με τόσον προσοχὴν εἶχα φέροι ἀπὸ τοῦ Δουνκέρκ! τὴν εἶχα μαυρίσει τόσον καλά! »

Ὁ Φρισκῆ, ὅστις εἶχε τελειώσει τὴν ὑπηρεσίαν του, ἐτραιγούριζε καὶ αὐτὸς καὶ ἐπεθόμει νὰ ἀκούσῃ, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα νὰ καθίσῃ.

« Πλησίισε, σκλάβε, τῷ φωνάζει στεντορεῖα τῇ φωνῇ ὁ Τρομπῶν, πλησίισε καὶ ἐνθυμήσου ὅτι οἱ Τοῦρκοι λέγουσιν ὅτι ἅμα ἀκούσῃ κανεὶς πρέπει νὰ ὑπακούσῃ. Καταίθα κάτω, ξεύρεις, εἰς τὸ ἀρμάρι μου· πόσαις φοραῖς θὰ ἐσκάλισες ἴσως ἐκεῖ διὰ νὰ με κλέψῃς, καίμοῦ καταίθα καὶ φέρε μου μίαν πίπαν ὅπου ἔχω ἐκεῖ. Μὴν ἐγγίξῃς τὸ βουμὶ μου... ἀκούεις; διὰ τί σ' ἐφαγα. Σύρ' καὶ ἔλα γρήγορα. »

Ὁ Φρισκῆ ὑπήκουσε τρομασμένος, παρέδωκε τὴν πίπαν καὶ ἔφυγε φοβούμενος μὴ λάθῃ καὶ νέας διαταγὰς. « Ἐλεγεσ λοιπὸν, ἐξηκολούθησεν ὁ Τρομπῶν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Λάξ, ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὰς θαλάσσας μας ὄφειδα, ὅπου δὲν τὰ βλέπει κανεὶς, οὔτε εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἀμερικῆς. »

— Ναι, ἔχει ἐν ὄψει ὁ βόρειος Ὀκεανὸς, ὅπου δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὰ θγάλην πέρα μ' αὐτὸ οὔτε ὁ θῶας οὔτε ὁ κροταλίας. Εἶνε δύο ἢ τρεῖς φοραὶς μακρότερον ἀπὸ μίαν φρεγάτα. Τὸ κεφάλι του εἶνε ὡς μίαν βάρκα, ἢ γλώσσά του λὲς κ' εἶνε κάρβουνο ἀναμένο καὶ τρέ...χει ὡς τὸ ἄλογο. Ἐνα μίλλι ὅστὸ λεπτὸν πέρνει.

— Τόσιδες αὐτὸ τὸ ζῶο; ἠρώτησεν εἰρωνικῶς ὁ Τρομπῶν.

— Ὅχι, ἀπεκρίθη εὐλικρινῶς ὁ πιλότος, δὲν τόσιδα ποτέ μου. Ἀλλὰ μὴ τὸ εἶπαν ἄνθρωποι· ποῦ τόσιδαν. Τὸ λέγει καὶ ἕνας δεσπότης εἰς τὴν Νορβηγίαν, ἕνας θεοσεβέστατος ἄνθρωπος.

— Ἄς ἐβλεπα ἐγὼ ἕνα τέτοιο νᾶβλεπεσ πῶς τὸ σκότωνα.

— Καὶ ἄλλοι τᾶλεγον αὐτὰ, ἀλλὰ ἅμα τόειδαν, νὰ... τοὺς πῆγε, ὅπου φύγει φύγει. Αὐτὸ τὸ ζῶο τὸ φοβοῦνται καὶ τὰ ψάρια καὶ τὰ πουλιά ἀκόμη, ποῦ πετᾶνε καὶ φεύγουνα. Καὶ ποῦ ν' ἀκούσῃς ἀκόμη διὰ τὸν κρᾶκῆ. Ἄλλο

ζῶο αὐτὸ, χειρότερο, ὁ κρακῆς. Εἶναι τόσο μεγάλο, ὅπου ἂν παράση ἢ μπαλαίνα ἐπάνω του δὲν τὴ νοιώθει, ὅπως δὲν νοιώθει τὸ βόδι τὴ μυίγα. Μερικοὶ θαλασσινοὶ ἐνόμισαν μιὰ φορά πῶς εἶχαν ἀνακαλύψει ἕνα νέο νησί· ἐπήγαν λοιπὸν καὶ τὸ σημείωσαν καὶ εἰς τὴ χάρτα. Καὶ ποῦ νησί! ἦταν ὁ κρακῆς ζαπλωμένος εἰς τὴ θάλασσα. Ἐχει καὶ κέρατα ὁ κρακῆς καὶ μ' αὐτὰ πιάνει τὰ καράβια.

Οἱ ἄλλοι ἤκουον, ἂν καὶ ἀμφιβάλλοντες ὀλίγον, μετὰ προσοχῆς. Ἄλλ' ὁ Τρομπὼν σείων εἰρωνικῶς τὴν κεφαλὴν καὶ καπνίζων,

— Καλὲ τί μᾶς λὲς αὐτοῦ, εἶπε, γέρω μου· τί πράγματα εἶνε αὐτὰ ὅπου μᾶς λὲς χωρὶς νὰ τὰ ἰδῆς. Ἄκουσε νὰ σοῦ εἰπῶ καὶ ἐγὼ πράγματα ὅπου εἶδα. Εἶδα μιὰ φρεγάτα ἀγγλικὴ μὲ σαργανταδύο κανόνια, ὅπου ἐκυνηγοῦσε ἕνα καράβι, ὅπου ἔπερνε μαζύρουσ σκλάβους εἰς ταῖς Ἀντίλλαις. Τί κακὸ ἔκανε τὸ καράβι; δὲν μοῦ λὲς; τίποτε. Νὰ, αὐτὸ εἶνε πρᾶγμα, ὅχι τὰ φεῖδια σου, γέρω μου.

Ὅφειλομεν ἐνταῦθα ν' ἀναφέρωμεν ὅτι πολλοὶ καὶ σοφοὶ ἄνδρες ἐπίστευον κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ θαλασσίου ὄφρου καὶ τοῦ κρακῆνος. Πολλοὶ δὲ περιγραφὰ αὐτῶν ἐγράφησαν καὶ ὑπὸ φυσιοδιῶν ἔτι.

Ἐν ᾧ τοιαῦτα διελέγετο ὁ Λάξ, ἡ κόρη του, εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ πλοίου σιγηλὴ καὶ σκεπτικὴ παρετήρει πότε μὲν τὸν οὐρανὸν, πότε δὲ τὴν θάλασσαν, ἣν μετὰ πολλῆς ταχύτητος ἠυλάκωνεν ἡ *Ρόζα Μαρία*.

— Μετὰ τῆς προσοχῆς παρατηρεῖτε τὸν οὐρανὸν! τῆ λέγει ὁ Μαρσέλ πλησιάσας, μήπως μετὰ τῶν μυριάδων ἀστέρων ζητεῖτε τὸ ἄστρον τὸ ἰδικόν σας;

— Ἦτωχὴ καὶ ἀφανὴς κόρη, ὡς ἐγὼ, ἔχει τάχα ἄστρον; Μοὶ ἀρέσκει νὰ θαυμάζω τοῦ Μεγαλοδυναμίου τὰ κτίσματα ἐν ἀπάσῃ τῇ λαμπρότητί των καὶ τῇ ἐπιβλητικῇ τῆς φύσεως ἡρμιά. Τὰ ἄστρα μοὶ φαίνονται ὡς ὄφθαλμοὶ ἀγγέλων μετ' ἀγαθότητος παρατηρούντων τὴν ἡμετέραν γῆν. Ἐνίοτε μάλιστα μοὶ φαίνεται ὅτι ἀποσπᾶται ἀπ' αὐτῶν εὐεργετικὴ τις ἀκτίς καὶ εἰσδύει εἰς τὴν καρδίαν μου. Τώρα δὰ, καθ' ἣν στιγμὴν μοὶ ἀπετείνετε τὸν λόγον ἐν ᾧ ἤμην θεθυρισμένη εἰς τὰς σκέψεις μου, ἐσυλλογίζόμην δύο στροφὰς γερμανικῆς τινος ἐλεγείας τὴν ὁποίαν εἶχόν ποτε ἀναγνώσει. Παριστᾷ ὁδοιπόρον πορευόμενον μόνον ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐν ἀγνώστῳ χώρῳ καὶ ἀποπλανώμενον· ἐν τῇ ἀβεβίῳ πορείᾳ του, καταλαμβάνεται ὑπὸ τρομοῦ· ὑψόνει πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰ ὄμματα καὶ ἀνακράζει· «Μικρὰ μου χρυσᾶ ἄστρα, εἰσθε πάντοτε ἀπομεμακρυσμένα ἀπ' ἐμοῦ καὶ ὅμως ἀγαπῶ νὰ σὰς βλέπω, καὶ ὅμως ἔχω πίστιν εἰς σὰς!» Αἴφνης νομίζει ὅτι φωτίζεται ὁ δρόμος του καὶ εἰς τὸν ψῆυρον τοῦ βύχκος, εἰς τὸν θροῦν τῶν φύλλων,

νομίζει ὅτι ἀκούει φωνὴν μυστηριώδη, τῶν ἀστέρων τὴν φωνὴν, ἣτις τῷ ἀποκρίνεται· «Ὁχι, δὲν θὰ ἦσαι πάντοτε ἀπομεμακρυσμένος ἀπ' ἡμῶν καὶ πολλάκις σὲ ἔχομεν εἰς τὸν νοῦν μᾶς».

— Ὁραιοτάτη ἰδέα, ὑπέλαθεν ὁ Μαρσέλ! Ἐίχετε δίκαιον νὰ τὴν ἐνθυμείσθε. Οἱ πρακτικοὶ λεγόμενοι ἄνθρωποι θὰ ὠνόμαζον τὰ τοιαῦτα φαντασιοπληξίαις καὶ οἱ σοφοὶ θὰ ἐγέλων μὲ τὴν τοιαύτην προσωποποίησιν τῶν ἀστέρων ἀποδεικνύοντες διὰ θετικῶν ἀριθμῶν τὸ ὕψος καὶ τὸν ὄγκον των. Ἄλλ' ἄρα γε ἡ ἐπιστήμη παρέχει ἀληθῶς εἰς ἡμᾶς μεγάλας ὑπηρεσίας ὅταν ἀπεκδύηται τὴν ἰδανικὴν αὐτῆς αἴγλην; Τὸ κατ' ἐμὲ πολλάκις μετὰ πόθου ἀνεμνήσθην τῶν χρόνων ἐκείνων, καθ' οὓς δὲν ἐκώλυον τὴν παιδικὴν μου φαντασίαν οὔτε τῶν γεωλόγων τὰ συστήματα, οὔτε τῶν ἀστρονόμων οἱ ὑπολογισμοί. Ἡμεῖς εἰμεθα τολμηρότεροι τοῦ πρωτοπλάστου· δὲν ἀρκοῦμεθα εἰς τὸ νὰ ἐγγίσωμεν διὰ τῶν χειλέων τὸ ζύλον τῆς γνώσεως, θέλομεν καὶ νὰ τὸ ἀνατάμωμεν καὶ πολλάκις ἡ ἀνατομὴ μᾶς ἀποβαίνει ματαία· ἐν τῷ μέσῳ ἀπείρων χαρτίων καὶ βιβλίων δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν τὴν ἀλήθειαν.

Μεταξὺ τῶν παραδεισίων χρόνων καὶ τῶν σημερινῶν, τῶν φιλοσοφικῶν, ὑπῆρξαν καὶ ἄλλοι καθ' οὓς ἦτο εὐφρανταγότερος καὶ ἀφελέστερος ὁ ἄνθρωπος. Ἦτο τότε παιδίον καὶ τὴν παιδικὴν του ἀθωότητα δὲν ἐπεσκότιζεν οὔτε ἡ ἀλαζονεία, οὔτε ἡ ἐπιστήμη. Τότε ἡ θρῦς τῷ ἐχρηστοδότηι, τότε τὸν προσφύλαττεν ἀπὸ τοῦ κεραυνοῦ ἢ δάφνης καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι τῷ ἀπεκάλυπτον τὰ μυστήριά των. Σήμερον ἡ ἐπιστήμη ἐσχημάτισε κενὸν περὶ τὴν καρδίαν μας καὶ τὸ κενὸν τὸ φοβεῖται ἢ φύσις, κατὰ τὸ λέγειν ἐνὸς φιλοσόφου. Σήμερον οὔτε νόμοι, οὔτε φαντάσματα, οὔτε γίγαντες, οὔτε πυγμαῖοι, οὔτε ποιήσεις...

— Πόσον ἠδύνομαι ἀκούουσα ὑμᾶς νὰ ὀμιλήτε τοιουτοτρόπως! διέκοψε λέγουσα ἡ Καρίνα. Πόσον ἐπιτυχῶς ἐξηγεῖτε τὰς ἰδέας μου καὶ πόσον καταλλήλως ἀποκρίνεσθε εἰς τὰς ἀπορίας μου. Μάθετε ὅμως ὅτι ἡ ποιήσις ἐκείνη, ἣς θρηνεῖτε τὴν ἀπώλειαν, ὑπάρχει, ὑπάρχει εἰς τὰς ἡμετέρας ἀρκτικὰς χώρας. Τὴν διέσωσαν οἱ χωρικοὶ τῆς Σουηδίας, τῆς Νορβηγίας καὶ τῆς Δανίας. Ἐχομεν ἀκόμη τὰς μαγείας καὶ τὰ θαύματα. Ζῶσιν εἰς τὰς πεδιάδας μας αἱ ἔλφαι μὲ τὸ γελαστόν των πρόσωπον, μὲ τὸ ἐλαφρόν των σῶμα καὶ χορεύουσι περὶ τὰ χλωρὰ χόρτα καὶ ὑφαίνουσι τὰ ἐνδύματά των μὲ ἀκτίνας τῆς σελήνης. Εἰς τὰ ὄρημας ὑπάρχουσι πυγμαῖοι, οἵτινες ὑπὸ τοὺς ἀδαμαντίνους θόλους των κατεργάζονται τὰ πολύτιμα μέταλλα. Ἐντὸς τῶν οἰκιῶν μας ὑπάρχουσι μικρὰ τινα καὶ ἀγαθὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἄλλο δὲν ζητοῦσι παρ' ὀλίγας σταγόνας γάλακτος. Αἱ λίμναι μας ἔχουσι τοὺς στροικμάλους μὲ τὴν ἀργυρῶν των ἄρπαν καὶ τὰ βάρη τῶν θαλασσῶν μας τοὺς μερμαῖδους...

— Ὅποια μυθολογία! διέκοψεν εἰπὼν ὁ Μαρσέλ· καὶ πιστεῦτε εἰς αὐτήν;

— Βεβαίωτατα πιστεύω.

— Εἰσθε λοιπὸν εἰδωλολάτρεις;

— Ἄπ' ἐναντίας, εἶμαι καὶ ἐπιθυμῶ νὰ ἦμαι πιστοτάτη εἰς τὴν ἁγίαν ἡμῶν θρησκείαν. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ ν' ἀρέσκωμαι εἰς τοὺς μύθους τούτους, τῶν ὁποίων τὴν ἐξαφάνισιν καὶ σὺ εἶς ὁ ἴδιος πρὸ μικροῦ ἐθρηνεῖτε. Μήπως δὲν δύνανται οὗτοι νὰ συμβαδίζωσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας; Ὅταν ἦθεσαν παιδίον δὲν σὰς ἤρεσκον τάχα τὰ παραμύθια; Καὶ ταυτοχρόνως δὲν ἐκάμνετε πρῶτ' καὶ ἔσπερας εὐλαδέστατα τὴν προσευχὴν σας εἰς τὰ γόνατα τῆς μητρὸς σας; Ταύτην τὴν παιδικὴν ἀθωότητα καὶ ἀφέλειαν ἐπεθύμουσ νὰ διατηρῶσιν ὅσον τὸ δυνατόν ἐπὶ μακρὸν οἱ ἄνθρωποι.

— Τί ὠραία διδασκαλία! ἀνεφώνησεν ὁ Μαρσέλ προσπαθὼν νὰ δώσῃ τόνον ἀστεϊότητος εἰς τὴν φωνὴν του. Ἄλλ' οἱ λόγοι καὶ ἡ φωνὴ τῆς Καρίνας ἐπροξένουν εἰς αὐτὸν αἴσθησιν, ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ καταστείλῃ, καὶ προσήλωσεν ἐπ' αὐτῆς τοὺς ὄφθαλμούς του μετ' ἀσυνήθους ἐκφράσεως. Ἡ νέα κόρη συνήντησε τὸ βλέμμα του, ἀπέστρεψε τοὺς ὄφθαλμούς του. Ἐπειτα τῷ εἶπε ὅτι ἠσθάνετο ψύχραν καὶ κατέβη εἰς τὸν κοιτῶνακον τῆς.

Ὁ ὑποπλοίαρχος ἔμεινεν ἀκίνητος καὶ σκεπτικὸς εἰς τὴν θέσιν του.

— Δὲν καπνίζεις, ἀγαπητὲ Μαρσέλ, τῷ ἐφώνησεν αἴφνης ὁ Βλονδῶ, ὅστις περιδιάβαζε κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

— Εὐχαρίστως.

— Ἐλα λοιπὸν, φίλε μου, διότι μετὰ τὸ φαγητὸν δὲν ὑπάρχει διὰ τὸν ναυτικὸν μεγαλητέρα εὐχαρίστησις τοῦ καπνίσματος.

Ἦ' Οὐδαμοῦ ἄλλου ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀνθρώπου δύναται καλλίτερον νὰ δοκιμασθῇ, ὅσον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πλοῦ ἰστιοφόρου πλοίου, μάλιστα δὲ εἰς ἐκεῖνα τὰ πελάγη, ἐνθα εὐμεταβλητότατοι εἶνε οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα πολὺ σκληρὰ, κατὰ τὸ λέγειν τῶν ναυτικῶν. Ἐκεῖ αἱ βραδύτητες τῆς θαλασσοπλοίας, τὰς ὁποίας ἐπιφέρουσι τὸν πλοῦν, εἰς ἀπελπισμὸν τὴν ὑπομονήν. Αἱ βίβλαι τοῦ καιροῦ μεταβολαί, ἡ βροχὴ, ἡ τρικυμία, ἡ κόπωσις καὶ ἡ στέρησις διαθέτουσι λίαν δυσάρεστως τὴν ψυχὴν. Πρόσθεσις εἰς πάντα ταῦτα τὴν ἀφρητὸν ἐκείνην αἰχμαλωσίαν, ἀπ' ἧς δὲν δύναται νὰ λυτρώσῃ τὸν πλοῦντα εἰμὴ ὁ λιμὴν. Βλέπει τις ἐνώπιόν του εἰς τὸ πλοῖον καθ' ἡμέραν τὰ αὐτὰ πρόσωπα καὶ ἀναγκάζεται ἐκὼν ἄκων νὰ συναναστρέφῃται καὶ μετ' ἐκείνων ἀκόμη, οἵτινες διεγείρουσι τὴν ἀποστροφὴν του. Ὅθεν μίση καὶ πάθη ζωηρά.

Ἄφ' οὗτου εἶχον ἀποπλεύσει ἐκ Χάμπερρεστ ἡ Καρίνα δὲν εἶχεν ἰδεῖ τρικυμίαν. Ὁ καιρὸς ἦτο λαμπρὸς καὶ ἡ θάλασσα γαληνιαία. Καὶ ὅμως μετὰ τινὰς ἡμέρας πλοῦ εὐκόλον ἦτο νὰ διείδῃ τις ὅτι ἡ κόρη αὐτῆ θὰ ἠδύνατο μεθ' ὑπομονῆς νὰ ὑποφέρῃ οἰονδήποτε δυσάρεστον. Ἡ εἰλικρινὴς καὶ ἀδολος μετριοφροσύνη τῆς τὴν προσφύλαττεν ἀπὸ πάσης ἀπαιτήσεως, ἣν γεννᾷ συνήθως ἡ ἀλαζονεία. Ἦτο τόσο ἀθῶα, ὡςτε ἀδύνατον ἦτο νὰ διατεθῇ τις ὑπόπτως πρὸς αὐτήν. Ἐλησμόν νὰ διατεθῇ τις εἰς τὴν ἀφροσύνην αὐτῆς καὶ δὲν ἐφρόντιζεν εἰμὴ νει εὐκολώτατα ἑαυτὴν καὶ δὲν ἐφρόντιζεν εἰμὴ περὶ τῶν ἄλλων. Τάχιστα οἱ ναῦται ἀνεγνώριον τὸν ἐνίοτε συνεκινεῖτο. Ὁ Βλονδῶ, ὅστις κατ' ἀρχὰς μετὰ προθυμίας. Ὁ Βλονδῶ, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἠρνεῖτο νὰ τὴν παραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ, εὐχαρίστητο τώρα βλέπων αὐτὴν ἐν τῷ πλοίῳ· ἤρχιζε μάλιστα νὰ σκέπτηται ὅτι ὅσον τελεία καὶ ἂν ἦτο ἡ *Ρόζα Μαρία*, ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι γυναῖκες δυνάμεναι νὰ παραβληθῶσι πρὸς αὐτήν.

Τὸν Μαρσέλ τὸν ἤλκυεν ὁσημέραι πλείοτερον ἡ νεκρὰ Σουηδία. Τὸ πρῶτ' μετ' ἀνυπομονησίας περιέμενε νὰ τὴν ἰδῇ ἐξερχομένην τοῦ κοιτῶνακον τῆς. Τὴν περιποιεῖτο ὅσον ἠδύνατο, εὐχαρίστως διέμενε παρ' αὐτῆς, καὶ τὸ ἔσπερας, ὅτε ἡ κόρη ἀπεσύρετο, ἐνόμιζεν ὅτι ἀκτίς φωτὸς τῷ εἶχεν ἀφαιρηθῆ.

Ἄλλὰ καὶ ἡ Καρίνα ἰδιαιτέραν ἐμπιστοσύνην ἀπεδείκνυε πρὸς τὸν ὑποπλοίαρχον. Συνεκινεῖτο αὐτὴν τὰ δείγματα τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς φροντίδος τοῦ Μαρσέλ καὶ τὴν εὐχαρίστησις ἢ συναναστροφή του.

Καθὼς δὲ εἶπομεν ὅτι ὁ ἐν θαλάσῃ βίος τεῖναι φυσικὰ εἰς τὸ νὰ ἐξάπτῃ ἐνίοτε τὰ ἀμοιβαῖα πάθη τῶν ἀνθρώπων, οὕτω δυνάμεθα τώρα νὰ προσθέσωμεν ὅτι συντελεῖ οὗτος καὶ εἰς τὸ νὰ γεννηθῇ πολλάκις ἡ ἀμοιβαία συμπάθεια.

Ἄλλοτε μὲν ἐπὶ πολλὰς ὥρας καθήμενοι πλησίον ἀλλήλων διελέγοντο ὁ Μαρσέλ καὶ ἡ Καρίνα, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἐπεριδόμενοι πλησίον ἀλλήλων ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ πλοίου σιγηλοὶ παρετήρουν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν θάλασσαν, τὸ ἀχανὲς διάστημα, τὸ ὅποσον ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ αὐτῆς πορεῖα διέτρεχεν ἡ *Ρόζα Μαρία*.

Εἰς τὰ βόρεια πελάγη δὲν εὐρίσκει τις οὔτε τὴν μαγικὴν λαμπρότητα οὔτε τὴν ζωηρότητα τὴν διαγεγῶσαν τῶν θαλασσῶν τῶν παρὰ τοὺς τροπικοὺς. Τὸ πλοῖον δὲν αὐλακῶνει φωσφορίζοντα κύματα οὔτε παραμερίζει μυριάδας ζωαρίων, ἅτινα λαμπυρίζουσι ὡς ἀστέρες ἢ ὡς λοφίσκοι φωτεινοί. Ὁ ὄφθαλμὸς δὲν διαβλέπει τὰ θάρη οὔτε διακρίνει τὰ πολύχρωμα ἐκεῖνα καὶ λαμπρὰ θαλάσσια ὄντα τῶν τροπικῶν, οὔτε νήσους κυμαινομένας παρατηρεῖ τις καὶ αἰθαλίς, τὴν φυτικὴν λέγω ἐκείνην θάλασσαν, ἣτις εἶναι μιὰ ἐκ τῶν περιεργωτέρων τοῦ Κόλμβου ἀνακαλύψεων καὶ ἣτις διετῆρσε τὸ

ὄνομα, ὅπερ ἔδωκαν εἰς αὐτὴν οἱ Ἴσπανοὶ, καλουμένη θάλασσα τῆς Σαργάσσης. Εἰς τὰ πελάγη ἐκεῖνα τέλος δὲν ὑπάρχει τὸ θερμὸν φῶς, ὅπερ πανταχοῦ διαχέει λάμπων ὁ ἥλιος, ἢ ἀκτινοβόλησις ἐκεῖνη τῶν κυμάτων καὶ τῶν πορφυροχρῶν νεφῶν, οὔτε ἡ λευκοτάτη ἐκεῖνη τοῦ δρίζοντος χροιά, ἢ συνάπτουσα ὡς ἀργυροῦς δακτύλιος τὸ κυανοῦν χρῶμα τοῦ πελάγους πρὸς τὸ κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ.

Εἰς τὰ πελάγη τῆς Ἄρκτου τὰ πάντα εἶνε βαρέα, σκοτεινά καὶ ἐνίοτε φοβερά. Καὶ ὅμως ἀφθονος εἶνε καὶ ἐκεῖ ζωϊκότης. Ἡ βολις βυθισθεῖσα εἰς βάθος ἐξ χιλιάδων ποδῶν ἀνέστυρεν ἄπειρα ζῳάρια καὶ οἱ πάγοι τῆς Σπιτζερέργης ἐγκλείουσιν ὄντα γιγαντιαία. Ἀλλὰ πέραν τοῦ Βορείου Ἁρκτοῦ δὲν ὑπάρχει ἀνθρωπίνη κατοικία, δύναται δὲ τις ἐβδομάδας καὶ μῆνας ὅλους ἐκεῖ νὰ πλῆθωρὶς νὰ συναντήσῃ πλοῖον ἄλλο. Ἐρημος ἐκεῖ, ἔρημος ἐν τῇ θαλάσῃ, ἐνθα ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μέρος ὁ ναυτῆς ἀναλογιζόμενος τὴν σμικρότητά του δύναται ταπεινῶς ν' ἀναφωνήσῃ ὡς ὁ ταπεινὸς ἀλιεὺς τῆς Βρεττανίας: «Βοήθησόν μοι, Κύριε, διότι εἶνε πολὺ μικρὸν τὸ πλοιάριόν μου καὶ τὸ πέλαγος ἄπειρον!»

Ἡ Καρίνα καὶ ὁ Μαρσέλ ἐθεῶντο τὸ θέαμα τοῦτο, πότε μὲν ἐκθαμβοί, πότε δὲ μετὰ θρησκευτικῆς κατανύξεως, καὶ συχνὰ τότε, χωρὶς νὰ ὀμιλῶσιν, ἐνόουν ὅτι ἐσκέπτοντο καὶ οἱ δύο τὰ αὐτὰ. Ἐνίοτε πάλιν ὁ ὑποπλοίαρχος ἀνεγίνωσκε πρὸς τὴν κόρην ἐκλέγων τὰ κατάλληλα μέρη, τὰ ὅποια ἐνόμιζεν ὅτι θὰ τὴν ἐνδιέφερον πλειότερον. Τὰ συνήθη τοῦ ἀναγνώσματος ἦσαν ἢ ἐξ ἱστορικῶν βιβλίων ἢ ἐκ περιηγήσεων ἢ ποιημάτων. Ἡ Καρίνα τὸν ἤκουε μετὰ προσοχῆς. Ἄν τὴν ἔδλεπες κεκλιμένην πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς αὐτὸν ἔχουσα τεταμένον τὸ οὖς καὶ τὴν διάνοιαν, οὐκ ἐνόμιζες ὅτι βλέπεις πτηνὸν κεκλιμένον εἰς τῆς φωλεᾶς τοῦ τῷ χεῖλος καὶ ἀναπνέον τὴν γλυκύτητα τοῦ δροσεροῦ ἀέρος ἢ τοῦ δάσους τὰ ἀρώματα.

Πόσον ὠφέλιμος εἶνε ἡ ἀνάγνωσις, ἐνοῶ τῶν καλῶν βιβλίων! Τίποτε δὲν χάνεται εἰς τὸν κόσμον αὐτόν ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ἦνε ἔχει ὠρισμένην τὴν θέσιν του ἐν τῷ μεγάλῳ κατασκευάσματι Ἐκείνου, ὅστις ῥίπτει βλέμμα εὐμενὲς καὶ ἐπὶ τὴν κέδρον τοῦ Λιβάνου καὶ ἐπὶ τὴν ὕσσωπον. Ἡ σταγὼν τοῦ ὕδατος, ἥτις στάζει διὰ τῆς στέγης τῆς καλύβης, προστίθεται εἰς ἄλλας σταγόνας, αἵτινες θὰ αὐξήσωσι τὸ ρυάκιον. Οὕτω καὶ τοῦ συγγραφέως τὸ ἔργον πολλάκις μακρὰν, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ἦνε, δύναται νὰ διεγείρῃ γλυκεῖαν συγκίνησιν, νὰ παρηγορήσῃ τεθλιμμένην καρδίαν!

Ἡ Καρίνα ὅμως, ἂν καὶ πολὺ ἠρέσκατο εἰς τὰ γαλλικὰ βιβλία καὶ τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν, ἦν πολὺ ἠγάπα, δὲν ἔπαυεν ἐπαινοῦσα τὰ σουηδικά. «Κρίμα, εἶπεν ἡμέραν τινὰ πρὸς τὸν Μαρσέλ, νὰ μὴ ἤξεύρητε τὴν γλῶσσάν μου ὅτι ἀ-

νεγινώσκωμεν ὁμοῦ τοὺς ποιητάς, οὐς ἀγαπῶ καὶ ὧν δὲν δύναμαι νὰ σᾶς μεταφράσω τὸ κάλλος». Ἐπειτα δὲ αἰφνης κροτοῦσα τὰς χεῖρας ἀνέκραξε μετὰ παιδικῆς χαρᾶς:

— Νὰ μάθητε σουηδικά.

— Τὸ ἐπεθύμουν, ἀπήντησεν ὁ Μαρσέλ, ἀλλὰ θὰ ἦνε δύσκολα.

— Καθόλου, ἀφ' οὐμάλιστα ἤξεύρετε ἀγγλικὰ καὶ, νομίζω, ὀλίγα γερμανικά. Αἱ δύο αὐταὶ γλῶσσαι θὰ σᾶς βοηθήσωσι νὰ μάθητε τὴν γλῶσσαν τῆς ἀγαπητῆς μου πατρίδος καὶ θὰ ἴδῃτε τί ὠραία γλῶσσα! Εἶνε γλῶσσα τῆς τιμῆς καὶ τῶν ἠρώων· καθὼς λέγει ὁ ποιητῆς μας Τέγνερ, ἠχεῖ ὡς ὁ ὄρειχαλκός καὶ λάμπει ὡς ὁ ἥλιος.

— Σᾶς ἤκουσα πολλάκις ὀμιλοῦσαν σουηδιστὶ μετὰ τοῦ πατρὸς σας καὶ ἀληθῶς μοι ἐνεποίησεν αἴσθησιν ἢ ἀρμονίαν τῆς γλώσσας σας. Ἐπειτα ἔχω πολλὴν εὐκολίαν εἰς τὸ νὰ μανθάνω ξένας γλώσσας. Οὐδέποτε ἐπεθύμησα νὰ εἶχον ὅλα τὰ ἔθνη μίαν γλῶσσαν, ὡς δὲν ἐπεθύμησα νὰ εἶχον τὴν αὐτὴν φυσιογνωμίαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ ἔφερον τὸν αὐτὸν καρπὸν ὅλα τὰ δένδρα.

— Καὶ ὅμως, ὑπέλαβεν ἡ Καρίνα, θὰ ἦτο ὠραῖον νὰ ὀμιλοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τὴν αὐτὴν γλῶσσαν.

— Διὰ τὸ ἐμπόριον θὰ ἦτο ὠραῖον βεβαίως, ὡς καὶ διὰ τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας τοῦ βίου καὶ διὰ τὴν διάδοσιν πρακτικῶν γνώσεων ἐπιβλαβέστατον ὅμως διὰ τὴν διάκρισιν τῶν ἐθνικῶν χαρακτήρων! Διότι, παρατηρήσατε, ἂν ὅπως τῶρα φαίνεται ἀποδεδειγμένον, ὅλοι τῆς Εὐρώπης αἱ γλῶσσαι ἔχουσι κοινὴν ἀρχὴν, εἶνε δὴλα δὴ κλάδοι φυνέτες ἐκ τῶν μονοσυλλαβικῶν γλωσσῶν τῶν Ἰνδιῶν, αὐταὶ διασπαρῆσαι διεμορφώθησαν ὄχι μόνον σύμφωνα πρὸς τὰ ἦθη τῶν διαφόρων λαῶν, ἀλλὰ καὶ σύμφωνα πρὸς τὸ κλίμα, ὅπερ οὗτοι κατοικοῦσι. Εἰς τὴν Ἄρκτον εὐρίσκωμεν γλώσσας ἀνδρικοτέρας, πολὺ τονισμένας, σύμφωνα λαρυγγόπροφερα, τὰ ὅποια κατὰ τὸν σοφὸν φιλόλογον Αἰ. Murray εἶνε τὰ ὄστα τῶν γλωσσῶν. Εἰς τὴν Μεσημβρίαν ἀπαλὰ φωνήεντα καὶ πολλὴν εὐλυγισίαν. Αἱ γλῶσσαι τῶν βορείων ἐθνῶν εἶνε ὡς νὰ ἔγειναν ἐπίτηδες διὰ τὰ κλίματα ἐκεῖνα, διὰ τοὺς μηκυθμούς τῶν κυμάτων, διὰ τὰς τρικυμίας, αἰτῶν μεσημβρινῶν διὰ τοὺς ἔρωτας, διὰ τὰ ἀσμάτια, διὰ τὸν ὑπὸ τὰς ἠθισμένας πορτοκαλέας ψύθρον. Ἡ γλῶσσα λοιπὸν ἔχει πολλὴν σχέσιν πρὸς τὴν ὕλην διαμόρφωσιν τοῦ λαοῦ τῆς αὐτῆς ἐθνους, ἐπιδρᾷ μάλιστα καὶ ἐπὶ τῆς διανοίας. Οὕτω λ. χ. διὰ νὰ γράψω ἐπιστολὴν θετικὴν καὶ ἀκριβῆ θὰ μετεχειρίζομαι τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, διὰ νὰ περιγράψω μίαν τοποθεσίαν τὴν ἀγγλικὴν, διὰ τὴν ἐλεγείαν τὴν γερμανικὴν, δι' ἐν ἱπποτικὸν ἄσμα τὴν ἰσπανικὴν καὶ δι' ἐν ἐρωτικὸν ἄσματιον τὴν ἰταλικὴν.

— Ἄ! κύριε, δὲν ἤξεύρετε σουηδικά. Ἡ σουηδικὴ γλῶσσα συνεννοεῖ ὅλα αὐτὰ τὰ προτερήματα. Προσπαθήσατε νὰ τὴν μάθητε.

— Ἀλλὰ πῶς;

— Πῶς; ὀλιγόπιστε! Ἐχω ἐδῶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα βιβλία, χρειάζεται δὲ ἐπιμέλεια καὶ ὑπακοή, κύριε.

— Δέχομαι λοιπὸν καὶ σᾶς διαβεβαίω ὅτι οὐδέποτε θὰ ὑπάρξῃ μαθητῆς εὐπειθέστερος.

Ἡ διδασκαλία ἤρχισεν αὐθημερόν. Ὁ ὑποπλοίαρχος καθήμενος παρὰ τῇ Καρίνᾳ ἤκουε μετὰ προσοχῆς τὰ μαθήματά της καὶ ἐδείκνυεν ἐπιμέλειαν καὶ ὑπακοὴν παραδειγματικὴν.

«Πόσον γλυκὴ εἶνε, λέγει ὁ Βύρων, νὰ μανθάνῃ τις μίαν ξένην γλῶσσαν ἀπὸ τῶν χειλέων καὶ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν γυναικός, ὅταν νέα εἶνε ἢ διδάσκουσα, νέος καὶ ὁ μαθητῆς».

Καὶ ἦτο νέα καὶ ὠραία ἢ παραδίδουσα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῆς *Ρόζας Μαρίας* τὴν γραμματικὴν καὶ τὴν σύνταξιν τῆς μητρικῆς τῆς γλώσσας, νέος καὶ ὁ δι' ἐν ἐγένετο ἡ διδασκαλία. Ἡ πόρε καὶ αὐτὸς πῶς ἐφαίνοντο εἰς αὐτὸν τόσον γλυκεῖαι αἱ ὠραι τοῦ μαθήματος, πῶς τόσον διαυγῆς ἦτο ἡ σουηδικὴ γραμματικὴ καὶ πῶς τόσον μελωδικὴ ἡ γλῶσσα τῆς Καρίνας.

Ὁ Βλονδῶ τὸν παρεθέρει ἐνίοτε καὶ ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, κατὰ τὴν παλαιάν του συνήθειαν, τὴν ἰσπανικὴν παροιμίαν: *De pequena centella gran hoguera*, δηλαδή ἀπὸ μικροῦ σπινθῆρος μέγα πῦρ.

XAVIER MARMIER
Μίτρος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.

*Ἐστὶ συνέχισις.

Ἡ προκειμένη σύντομος γεωγραφία τῆς Σερβίας συντάχθη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περὶ Σέρβων καὶ Σερβίας συγγράμματος τοῦ Ἀγγλοῦ Denton, ὅπερ ὁ Γερμανὸς Coelin, ἱερεὺς τῆς ἐν Βαλιγραδίῳ γερμανικῆς εὐαγγελ. κοινότητος ἐπεξεργασθεὶς ἐπὶ νέων πηγῶν καὶ νέων ἐρευνῶν τῆς χώρας, ἐξέδωκε γερμανιστὶ ἐκ νέου ἐν Βερολίῳ τῷ 1865 ὑπὸ τὸν ἔτικτον: *Serbien und die Serben* von Rev. W. Denton M. A.—Nacht anderen Quellen und eigenen Erfahrungen κ.τ.λ. Ὅλα δὲ αἱ ἀσσημειωμέναι πολιτισιογραφικαὶ εἰδήσεις τοῦ ἔτους 1875, καθὼς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐπαρχιῶν ἐλήφθησαν ἐκ τῶν σημειώσεων Ἑλληνος λοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ, πρὸ μικροῦ ἐπισκεψθέντος τὴν Σερβίαν καὶ γορηγῆσαντος αὐτὰς πρῶτῳ πάνυ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἐστίας.

Εἰς τὴν προκειμένην μελέτην ἔχρησεν ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸν στρατιωτικὸν χάρτην τοῦ Γεωγραφικοῦ Στρ. Ἰνστιτούτου τῆς Αὐστρίας (τοῦ 1876).

Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ἡ σημερινὴ ἡγεμονία τῆς Σερβίας δὲν περιλαμβάνει ὅλας τὰς χώρας, τὰς κατοικουμένας ὑπὸ τῆς φυλῆς τῶν Σέρβων, οὐδ' ἔχει τὴν ἔκτασιν καὶ τὰ ὄρια τοῦ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ὕπάρχοντος σερβικοῦ κράτους, ὅπερ, ὡς γνωστὸν, ἐξετείνετο ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου, περικλείων τὴν Μακεδοῦν, Θεσσαλίαν, Βοσνίαν, Ῥαγούζαν, καὶ μέγας τῆς Ῥωμανίας, Βουλγαρίας, Δαλματίας καὶ

Κροατίας. Ἐν ταῖς χώραις δὲ ταύταις κείνται καὶ τὰ κυριώτερα ἱστορικὰ μνημεῖα καὶ οἱ τάφοι τῶν πρώτων βασιλέων καὶ ἡρώων τῆς Σερβίας.

Ἡ Σερβία ὡς ἔχει τὰ νῦν εἶναι σμικρὰ τὴν ἔκτασιν· κειμένη μεταξὺ τῆς 43^ο καὶ 45^ο Β. πλάτους καὶ μεταξὺ τῆς 17^ο καὶ 20^ο 10' Ἀν. μήκους ἔχει ὄρια πρὸς Β. τὰς μεσημβρινὰς ὄχθας τοῦ Σαῦου καὶ τοῦ Δουνάβειος, τὰς πρὸς τὴν Σλαβονίαν καὶ τὸ Βανὰτ· πρὸς Δ. τὴν Βοσνίαν, ἀπὸ τῆς ὁποίας διαχωρίζεται αὐτὴν ὁ Δρίνος, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τῶν ὄρεων τοῦ Μαυροβουνίου καὶ τῆς Ἐρζεγοβίνης καὶ ρέων πρὸς Β. ἐκβάλλει παρὰ τὴν Μιτροβίτσαν εἰς τὸν Σαῦον· πρὸς Ἀν. τὴν Βλαχίαν καὶ Βουλγαρίαν, ἀφ' ὧν διαχωρίζεται διὰ τοῦ Δουνάβειος καὶ τοῦ Τιμόκ καὶ πρὸς Ν. τὴν Ἀλβανίαν καὶ τὴν ἀρχαίαν Σερβίαν. Ἐκ τῶν συνόρων τούτων φυσικὰ εἶναι τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ, τὰ μεσημβρινὰ δὲ καὶ μέρος τῶν ἀνατολικῶν εἶναι κακῶς διακεχωραγμένα, οὐδὲν παρέχοντα φυσικὸν ἀμυντήριον κατὰ τῆς Τουρκίας.

Ἡ ἔκτασις τῆς Σερβίας ἀπὸ Ἀν. πρὸς Δ. κατὰ τὸ πλατύτερον αὐτῆς μέρος εἶναι 41 γεωγρ. μιλίων, ἀπὸ τῆς βορείας δ' αὐτῆς βάσεως μέχρι τοῦ ἀκροτάτου σημείου πρὸς μεσημβρίαν 26 μιλ. Τὸ ὅλον δ' ἐμβαδὸν τῆς χώρας συνίσταται ἐξ 791 τετραγωνικῶν γεωγρ. μιλίων.

Οἱ σημαντικώτεροι τῶν ποταμῶν τῆς Σερβίας εἶναι ὁ *Δούναβις* καὶ ὁ *Σαῦος*. Ἐκ τῶν ΜΑ. ὄριων πηγάζει ὁ σερβικὸς *Μοράβας*, ὁ ὁποῖος διαρρέων τὰς πόλεις Οὐσίτζαν καὶ Τσατσάν δεχεται ἐκ μεσημβρίας τὰ ὕδατα τοῦ *Ἰθάρ* καὶ ἐνούμενος παρὰ τὸ Κρούσεβατ μετὰ τοῦ βουλγαρικοῦ *Μοράβα*, στρέφεται εἰς τὸ βορρᾶν διχοτομῶν τὴν Σερβίαν εἰς δύο σχεδὸν ἴσα μέρη, Ἄνω καὶ Κάτω Σερβίαν· ἐκβάλλει δὲ εἰς τὸν Δούναβιν παρὰ τὴν Σεμένδριαν. Εἰς τὸν Μοράβαν χύνονται ἕτεροι ποταμοί, ὧν κυριώτερος ἡ *Γιασσερίτσα* καὶ ἡ *Ρεσσάβα*. Πλὴν τούτων δὲ εἰς τὸν Δούναβιν ἐκχεεῖ ἡ *Μλάβα* ἐξ Ἀν. τῆς Σερβίας, ἀρδεύουσα μίαν τῶν θαλλωτερώων κατὰ τὸ ἔαρ κοιλάδων τῆς Σερβίας. Αἱ πηγαὶ τῆς *Μλάβα* ὀμιάζουσι πρὸς ἀρτεσιανὸν φρέαρ διαμέτρου 40 ποδῶν. Ἐτεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ *Πέκ*, οὗτινος τὰ ὕδατα παρασύρουσι ψάμμον χρυσοῦν, καὶ ὁ *Τιμόκ* πρὸς Δ. δὲ ρεεῖ ἡ *Κολουβάρα* ἐκβάλλουσα εἰς τὸν Σαῦον καὶ ὁ *Zadár* εἰς τὸν Δρίνον.

Ἡ χώρα τῆς Σερβίας ἔχει ἀφθονίαν ὑδάτων· πλὴν δὲ τῶν φυσικῶν ποταμῶν καὶ χειμάρρων, διετέμνεται καὶ ὑπὸ τεχνικῶν ὑδραγωγείων Ῥωμαϊκῆς κατασκευῆς, δι' ὧν οἱ Ῥωμαῖοι τὸ πάλαι ἠρδευσον τὰς πόρρω τῶν ποταμῶν κειμένας γαίας. Οἱ περὶ τοὺς ποταμούς λόφοι καὶ τὰ ὄρη εἶναι κατάφυτοι καὶ καρποφόροι, καὶ πλήρεις βοσκημάτων.

Τὰ ὄρη τῆς Σερβίας συνίστανται μᾶλλον ἐκ πληθύος μεμονωμένων κωνικῶν ὄρεων ὑψομένων ἐκ τῶν πεδιάδων καὶ ἐξ ἀνωμάτων συμπλεγμάτων λόφων, ἢ ἐξ ὑψηλῶν ὄρεων. Τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Σερβίας Κοπάονικ δὲν ὑπερτερεῖ τὸ ὕψος τῶν 2000 μέτρων· οὐχ ἦττον δὲ παριστᾶ ἡ χώρα τὰς ἀγρίας ὄψεις ὄρειων τόπων καὶ μάλιστα πρὸς τὰ ὄρια τῆς Βοσνίας. Οὐ μακρὰν τῶν Βουλγαρικῶν ὄρων πρὸς Ἄν. τὰ Καρπάθια ὄρη διασταυροῦντα ἐντεῦθεν τῆς Οὐγγαρίας τὸν Δούναβιν καὶ σχηματίζοντα διὰ τῶν ἀποτόμων καὶ κατωφερῶν αὐτοῦ ὄχθων τὴν καλουμένην Σιδηρᾶν πόλιν τοῦ Δουνάβεως, διαμερίζονται ἐπὶ τῆς σερβικῆς ὄχθης εἰς πολλὰς σειρὰς ὄρεων διατεταμένων ἐν τῷ νομῷ τοῦ Ποσάρεβατς. Τὸ ὄρεινόν τοῦτο σύστημα παρέχει μὲν εἰς τὴν χώραν μεγίστην γραφικὴν χάριν, διασπᾷ ὅμως αὐτὴν καὶ καθιστᾷ ἄβητον.

Οἱ λόφοι καὶ τὰ ὄρη ἐν τισὶ τόποις καλύπτονται ὑπὸ πυκνῶν δασῶν, τὸ πλεῖστον δρυῶν, ὄξυῶν, βουμειδιῶν (κ. μελιῶν)· ἐνθα δὲ ταῦτα εἶναι ἐξηφανισμένα αἱ κλιτύες τῶν λόφων εἶναι καταπράσινοι ὑπὸ ἀμπελώνων καὶ σιτοφόρων ἀγρῶν.

Ἡ φυσικὴ βλάστησις ἐν Σερβίᾳ παριστᾶ ἰδιάζοντι φαινόμενον· διότι καίπερ τῆς χώρας κειμένης ὑπὸ τὸ αὐτὸ γεωγραφικὸν πλάτος μετὰ τῆς Ἄνω Ἰταλίας, ἡ βλάστησις ὁμοιάζει πρὸς τὴν τῆς μέσης Γερμανίας, τὸ μὲν ἕνεκα τῆς ἀνατολικωτέρας αὐτῆς θέσεως, τὸ δὲ διότι ὁ Αἴμος κεῖται μεσημβρινώτερον, ὥστε πνέουσιν ἰσχυρώτεροι οἱ ὄριμοι βόρειοι ἄνεμοι, ἢ οἱ πρᾶεῖς μεσημβρινοὶ κωλύμενοι ὑπὸ τοῦ Αἴμου. Ἐπὶ τῶν ὄρων τῶν δασῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις ὑπαίθρων μερῶν ἀπαντᾷ τις ἀφθονίαν χαμαικερασεῶν καὶ βάτων· τὸ δὲ λυπρὸν ἔδαφος βραχυδῶν τινῶν καὶ ἀποτόμων μερῶν βλέπει κεκαλυμμένον ὑπὸ μυρτιλλῶν. Τὰ ἄγρια φυτὰ καὶ τὰ ἄγρια ἄνθη, τὰ ἐνταῦθα φυόμενα, ὁμοιάζουσι τὰ τῆς Ἀγγλίας. Ἐκ τούτων ἴον τὸ εὐοσμον, τὸ κοινὸν λευκάνθεμον, ἴον τὸ τρίχρον, τὸ εὐφόρβιον, τὸ κυκλάμινον, ἡ μυοσωτὶς (μὴ μὲ λησμονῆς,) αἱ βερονίκαι, πολλὰ εἶδη τῶν ὄρχιδιδῶν, ἄγρια σκόροδα, κολχικὸν, λυχνὶς καθαράζουσι τοὺς ἀγρούς. Αἱ αἵμασαι τῶν ὄρεων καλύπτονται ὑπὸ λουισερῶν, ὑπὸ κληματίδων, ὑπὸ ἀγρίων λυκίσκων καὶ ἀμπέλων, περιφράσσονται δὲ ὑπὸ γονατοθάμων, βάτων, τῆς ἀκανθώδους προύμνης καὶ τῆς κραταίγου. Ἡ ἀγρία ἀπὸ νηδέα, ἡ κερασεά, ἡ κοκκυμηλέα καὶ ἡ μηλέα ἐνταῦθα εὐδοκίμουσιν, ὡς καὶ ἐν τοῖς δάσεσιν οἱ κύτισοι παρὰ τὰς ὁδοὺς, καὶ αἱ σύριγγες (κ. πασχαλαί) ἐπὶ τῶν κλιτύων τῶν λόφων· περὶ δὲ τὸν Δρίνον φύονται δλόκληρα δάση ἀγρίων καρῶν καὶ μωρεῶν.

Ἐκ τῶν ἀμπελώνων τῆς Σεμενδρίας, τοῦ Ποσάρεβατς, τοῦ Νεγοτίν καὶ τῆς Ραβανίτζας

παράγεται κάλλιστος οἶνος. Ἡ ἄμπελος δὲ εἰσῆχθη εἰς Σερβίαν ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Ῥωμαίων.

Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Σερβίας αἱ οἰκίαι περικυκλοῦνται ὑπὸ κήπων καὶ ὀπωροφόρων δένδρων, ἐκ τῶν καρπῶν τῶν ὁποίων γίνεται μεγάλη ἐξαγωγή. Ἐκ τῶν κοκκυμηλέων δὲ (κορομηλέων) κατασκευάζουσι τὸ οἶνοπνευματώδες ποτὸν σιλοβοιτς, σύνθητες καὶ ἀγαπητὸν τοῖς ἐγχωρίοις. Μέγα ἐμπόριον παρέχει τῇ Σερβίᾳ καὶ ἡ ἐξαγωγή τῶν βαλάνων τῶν χρησίμων τῇ βυρσοδεψίᾳ, ἡ ξυλεία καὶ οἱ ξυλάνθρακες.

Ἡ ἔλλειψις ὅμως λιμένος πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν καὶ ἡ ἔλλειψις σιδηροδρομικῆς συγκοινωνίας μετὰ τῆς Εὐρώπης ἀποκλείουσι τὴν Σερβίαν ἀπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀγορῶν καὶ καθιστῶσι τὰ ἐκτεταμένα αὐτῆς δάση καὶ τὰ πλούσια προϊόντα ἄνευ μεγάλης ἀξίας. Αἱ πελώριαι δρυὲς τῆς Σερβίας δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ναυπήγησιν τῶν μεγαλειτέρων πλοίων, τὰ νῦν ὅμως ἐξ ἔλλειψεως ἀγορᾶς σήπονται ἐπὶ τῶν ὄρεων ἢ χρησιμεύουσιν ἀντὶ καυσίμου ὕλης. Διὰ τοῦτο σήμερον ὁ πλοῦτος τῆς Σερβίας συνίσταται εἰς τὰς ἀπείρους ἀγέλας τῶν χοίρων τῶν τρεφομένων ὑπὸ τῶν βαλάνων, ὧν τὰ δένδρα καλύπτουσι πολλῶν μιλίων ἐκτάσεις. Ἐκ τῶν χοίρων τούτων 200,000 ἐτησίως ἐξάγονται εἰς Οὐγγαρίαν καὶ Γερμανίαν, πωλούμενοι ἀντὶ εὐτελοῦς μὲν τιμῆματος, ἀλλ' οὐχ ἦττον ἐπωφελοῦς τοῖς πωληταῖς.

Τὰ δάση τῆς Σερβίας κρύπτουσι ἄπειρα σπηλιὰ κατὰ τὴν μέσην Εὐρώπην ζῶα, οἷον λαγωοὺς, ἐλάφους, πρόκας, ἀλώπεκας, ἀγριοχοίρους, ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν δὲ ὄρεων ἐναπομένουσιν ἔτι τινὲς ἄρκτοι καὶ λύγκες, αἵτινες ὅμως δὲν κατέρχονται μετὰ τῆς κατοικίας τῶν ἀνθρώπων. Μόνον κατὰ τὸ φθινόπωρον φαίνεται ἡ ἄρκτος σείουσα τὰς ἀγρίας κοκκυμηλέας καὶ ἀρπάζουσα χοίρους πρὸς κορεσμόν τῆς πείνης τῆς. Καὶ ὁ λύκος εἶναι σπάνιος ἐν τῇ χώρᾳ, ὡς καὶ ἡ ἄρκτος, θὰ κατελέγετο δὲ μετὰ τῶν ἐκλελοιπῶτων ζῶων τοῦ μέρους τούτου τῆς Εὐρώπης, ἐὰν δὲν κατέρχετο ἐκ τῆς Αὐστρίας ὅταν ὁ Σάυος καὶ ὁ Δούναβις παγώνωσιν. Αἰγαγοὶ ἢ ὄρειναί αἰγες ζῶσιν ἐπὶ τῶν πετρωδῶν ὄρεων.

Ὡς πρὸς τὰ πτηνὰ δ' ἐπίσης ἡ χώρα εἶναι ἀρκοῦντως πλούσια· οἱ χονδρομύται, οἱ ὄρτυγες, οἱ σκολόπακες, αἱ ἀγριαὶ περιστερὰ, οἱ γῦπες, οἱ ἀετοὶ, οὗς βλέπει τις ἰπταμένους ὑπὲρ τὰς λόχμας καὶ κατὰ μῆκος τῶν ποταμῶν διώκοντας λείαν, δίδουσι ζῶην εἰς τὰ δάση, ἐν οἷς βιοῦσιν. Οἱ ποταμοὶ τῆς χώρας γέμουσιν ὡσαύτως διαφόρων ἰχθύων, ὧν συνηθέστερος ὁ ἀκνήπισκος τοῦ Δουνάβεως, ἠδὲ καὶ τροφή καὶ συνήθης τῶν κατοίκων, παρέχων μετ' ἄλλου τινος εἶδους ἀκνήπισκου ἐξαιρετὸν μέλαν ψοτάρηκος. Ἔτερα εἶδη μικρῶν ἰχθύων, π. χ. ὁ κυπρίνος, ἡ πέρκα, ὁ

σαλομῶν, ἀλιεύονται ἐκ τῶν ποταμῶν, πωλούμενοι ἀλίπαστοι ἢ ξηροί.

Ἡ Σερβία περιέχει ὡσαύτως ἀφθονίαν μεταλλείων χαλκοῦ, μολύβδου, σιδήρου, χρυσοῦ, ἀργύρου, γύψου, ψευδαργύρου, πυρομάχου ἀργίλου καὶ ὄρυξια γαιανθράκων. Τὰ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου δὲν εἶναι πλούσια. Ὁ σίδηρος τῆς Σερβίας κατὰ τὴν καθαρότητα καὶ τὴν ἀφθονίαν οὐδενὸς ἑτέρου μεταλλείου σιδήρου εἶναι ὑποδέστερος. Ἐκμετάλλευσίς δὲ σιδήρου ἐγένετο ἐνταῦθα ἔτι ἐπὶ Ῥωμαίων.

Οἱ γαιάνθρακες εὐρίσκονται πολλαχοῦ ἀπὸ τοῦ χωρίου Δόβρα ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως μέχρι τῆς μονῆς Ραβανίτζης παρὰ τὴν Τσόουπρια. Οἱ τῆς Δόβρας καίπερ κείμενοι 60 πόδας ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἰσοφαρίζουσι κατὰ τὴν ποιότητα πρὸς τοὺς τοῦ Νιουκάστελ τῆς Ἀγγλίας.

Ἰαματικά ὕδατα ὡσαύτως ὑπάρχουσι πολλαχοῦ. Τὴν διαχείρισιν δὲ αὐτῶν ἔχει ἡ Κυβέρνησις.

Ἡ βιομηχανία ἐν Σερβίᾳ διατελεῖ ἔτι οὔσα ἐν τῇ νηπιότητι αὐτῆς· οὐχ ἦττον οὐδεμίαν ἄλλην χώραν τῆς Εὐρώπης παρομοίας ἐκτάσεως παρέχει στάδιον εὐρὸν πρὸς καταβολὴν κεφαλαίων καὶ ἐργασίας. Ἐν τῇ πόλει Οὐσίτςζα ὑπάρχει ἐργαστάσιον μαλίνων στρατιωτικῶν σκεπασμάτων, παράγον ἐτησίως περὶ τὰς 8,000 τοιούτων.— Ἀτμόμυλοι ἐν ὅλῃ τῇ Σερβίᾳ ὑπάρχουσιν 9, ὧν 4 ἐν Βελιγρადίῳ.— Ἰδιωτικὰ πυριτιδοποιεῖα ὑπάρχουσιν ἐν Κρούσεβατς 3, ἐν Ρεσάβα 3 καὶ ἐν Οὐσίτςζα 4, παράγοντα ἐτησίως ἕως 120,000 ὀκ. πυριτιδος. Τὸ νίτρον καὶ τὸ θείον προμηθεύονται ἐκ Τεργέστης.

Ἡ Σερβία διοικητικῶς διαιρεῖται εἰς 47 νομοὺς, ὑποδιαιρούμενους εἰς 62 ἐπαρχίας. Ἐκ τῶν νομῶν τούτων 12 κεῖνται περὶ τὰ σύνορα αὐτῆς, 5 δὲ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ. Περιγράφουμεν ἤδη αὐτοὺς ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν περὶ τὴν ὀροθετικὴν γραμμὴν.

1) Νομὸς Βελιγρადίου· περιέχει ἐν ὅλῳ κατοίκους 88,648. Ἐπαρχίαι τοῦ νομοῦ 5· Ποσάρεβατς, Βρατσάρσκη, Γροτσάνσκη, Κολουβάρσκη, Κοσματσκ. Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Βελιγρადιον (κάτοικοι 24,768 καὶ οἰκίαι 3,478), πόλις ὀχυρὰ κειμένη ἐπὶ τῆς προεξοχῆς τῆς σχηματιζομένης ὑπὸ τῆς συμβολῆς τῶν ποταμῶν Σάου καὶ Δουνάβεως. Ἐνταῦθα εἶναι ἡ ἔδρα τοῦ ἡγεμόνος, τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ μητροπολίτου Σερβίας, καὶ τῶν ἀνωτέρων δικαστηρίων. Περιέχει 3 σερβικὰς ἐκκλησίας, 1 γερμανο-εὐαγγελικὴν, 1 καθολικὴν ναῖσκον ἐν τῷ Αὐστριακῷ προξενεῖῳ, 14 τζαμιά, 3 συναγωγὰς, λύκειον, 2 γυμνάσια Α' καὶ Β' βαθμοῦ, θεολογικὴν σχολὴν καὶ ἐμπορικὴν, σχολεῖον τῶν θηλέων, 8 προκαταρκτικὰ σχολεῖα, ὧν 1 ἐλληνικὸν, 1 πρωτεσαντικὸν γερμανικὸν, 1 καθολικὸν καὶ 1 ἰουδαϊκὸν, ἀναγνωστήριον ἐφημερίδων, 3 τυπογρα-

φεία, βιβλιοθήκην 20,000 τόμων, μουσεῖον, πολιτικὸν καὶ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, φρενοκομεῖον. ΜΑ. τοῦ Βελιγρადίου κεῖται τὸ Τόψιδερ, τερπνὸν χωρίδιον ἐκ 30 οἰκιῶν μετὰ ἄλλους καὶ θηριοτροφείου. Τὸ ὄλον τῶν σχολείων τοῦ νομοῦ Βελιγρადίου ἀναβαίνει εἰς 74.

2) Σεμενδρίας· κάτ. 60,077. Ἐπαρχία 3· Ποδοუნάφσκη, Γρισενίτσκη, Ὀράσκη. Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Σεμενδρία, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, (κάτ. 5,122), ἔχουσα φρούριον κτισθὲν τῷ 1432 ὑπὸ Γεωργίου Βράνκοβιτς. Πόλις Χασάν-Πασά-Παλάνκα (κάτ. 4300).

3) Ποσχάρεβατς· κάτ. 142,601. Ἐπαρχία 7· Ποσχάρεβάτσκη, Γολουβάτσκη, Σβίτσκη, Ὀμόλσκη, Μλάσκη, Μοράβσκη, Ράμσκη. Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Ποσχάρεβατς παρὰ τὸν Μοράβαν (κάτ. 6,909). Ἐνταῦθα κεῖνται καὶ τὰ ἡγεμονικὰ κτήματα. Πόλ. Γραδισχτη ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως (κάτ. 2,200), καὶ Σαγκουβίτσα, ἐνθα ὑπάρχουσι μεταλλεῖα.

4) Κράινας· κάτ. 70,293. Ἐπαρχ. 4· Κράϊσκη, Πορέτσκη, Παλάνσκη, Κλούτσκη. Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Νεγγοτίν (κάτ. 4,325), πόλις ἐμπορικὴ. Ἔτεροι πόλις Κλάδοβο (1,300 κάτ.) ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἀπέναντι τοῦ Τουρνο-Σεβερίνου. Μιλάνοβατς ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως (1,400 κάτ.). Ἀδακάλη, φρούριον ἐπὶ νήσου ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως παρὰ τὴν Ὀρσοβα. Μαῦδαμπεκ (600 κάτ.) περιέχει μεταλλεῖα σιδήρου καὶ ψευδαργύρου. Ἐκ τούτων δὲ προμηθεύεται ἡ Κυβέρνησις καὶ τὸν διὰ τὰς στρατιωτικὰς χρείας σίδηρον.

5) Τσερνορέτσκη· κάτ. 53,284. Ἐπαρχ. 2· Βολιεβάτσκη καὶ Σαῖτσάρσκη. Πρωτ. Σαῖτσάρ ἐπὶ τοῦ Τιμόν (κάτ. 3,860).

6) Κνιάζεβατς· κάτ. 55,079. Ἐπαρχ. 2· Ζαγλαβάτσκη καὶ Ζβερίτσκη. Πρωτ. Κνιάζεβατς ἐπὶ τοῦ Τιμόν (κάτ. 3,057). Πόλις Γραμάδα· τελωνιακὸς σταθμὸς. Μίαν ὥραν μακρὰν ὑπάρχει τὸ φρούριον Σφρλίχ, ἡ θέα τοῦ ὁποῦ ἐκτείνεται μέχρι Νύσσης, εἰς τὴν ἀρχαίαν Σερβίαν.

7) Ἀλεξινάτς· κάτ. 48,136. Ἐπαρχ. 3· Βάνσκη, Ἀλεξινάτσκη, Μοράβσκη. Πρωτεύουσα Ἀλεξινάτς (κάτ. 3,954)· πόλις ἐμπορικὴ καὶ τελωνιακὸς σταθμὸς. Πόλις Βάνγια, ἐν ᾗ ὑπάρχουσιν ἰαματικά ὕδατα ἐξ ὕδατος καθαροῦ 60° θερμότητος. Οὐ μακρὰν ταύτης ἐπὶ τινος κορυφῆς τοῦ ὄρους Χρτάνι κατὰ τὸ θέρος εὐρίσκειται πάγος.

8) Κρούσεβατς· κάτ. 67,439. Ἐπαρχ. 4· Κοζνίτσκη, Γιοσάνσκη, Κρούσεβάτσκη, Τρισενίτσκη. Πρωτεύουσα Κρούσεβατς παρὰ τὸν Μοράβαν (κάτ. 3,022). Ἐνταῦθα ὑπάρχει ἐκκλησία βυζαντινῆ τοῦ Τσάρου Ἀλζάρου. Πρὸς Μ. κεῖται τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Σερβίας Κοπάονικ ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐκτείνεται μεγαλοπρεπῆς θέα μέχρι Μαυροβούνιου, Νοβι-Παζάρ καὶ τοῦ περιωνύμου διὰ τὴν μάχην τοῦ 1389 Κοσυροπεδίου.

9) Τσατσάν· κάτ. 58,037. Ἐπαρχ. 4· Τσερ-

νάκη, Στουδενίτση, Δραγασεβάτση, Καρνασεβάτση. Πρωτεύουσα *Τσατσάκ* επί του Μοράβα (κάτ. 1922). Έντεθεν 3 ώρας μακρὰν κείται τὸ ὄρος Όβτσάρ ἔχον θέαν ἀξίαν λόγου καὶ περὶ αὐτὸ 6 μοναστήρια. Πόλεις *Καράνοβατς* ἐπὶ τοῦ Όβτάρ (κάτ. 1500). Ένταῦθα κείται ἡ μονὴ Τζιτζα ἔχουσα βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐκκλησίαν, ἐν ἧ ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς τῆς Σερβίας. Πόρρω τῆς πόλεως εἰς ἀπόστασιν ὁδοῦ μιᾶς ἡμέρας ὑπάρχει ἡ Μονὴ Στουδενίτσα μετὰ μεγαλοπρεποῦς ἐκκλησίας, ἐν ἧ τέθαπται ὁ πρῶτος Βασιλεὺς τῆς Σερβίας Στέφανος Νεμάνγια.

40) Οὐσχίτσα· κάτ. 104,377. Έπαρχ. 6· Ἀρίσκη, Σατιβόρσκη, Μοράβσκη, Ποζέτσκη, Ρατσάνσκη, Τσερογκόρσκη. Πρωτεύουσα *Οὐσχίτσα* (κάτ. 3,163).

41) Ποδρίνσκα· κάτ. 48,827. Έπαρχ. 3· Γιαδράνσκη, Ἀσθουκοβάτσκη, Ραγιέβσκη. Πρωτ. *Λόσιτσα* (κάτ. 2,039), ἐπὶ τοῦ Δρίνου. Πόλ. *Κρουκάρ* (400 κάτ.), ἔνθα καὶ μεταλλεῖα μολύβδου.

42) Σχάβατς· κάτ. 73,419. Έπαρχ. 3· Ματσβάνσκη, Ποσάβσκη, Ποσέρσκη. Πρωτ. *Σχάβατς* ἐπὶ τοῦ Σαίου (κάτ. 6,516), πόλις ἐμπορικῆ. Πρὸς Β. κείται ἡ *Μάτοβα*, πόλις περίφημος διὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν προϊόντων τῆς.

Οἱ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ δὲ τῆς Σερβίας νομοὶ εἰσὶν οἱ ἐξῆς·

43) Βάλιεβο· κάτ. 83,483. Έπαρχ. 4· Ποδγκόρσκη, Ταμιάτσκη, Κολουβάρσκη, Ποσαύσκη. Πρωτεύουσα *Βάλιεβο* ἐπὶ τοῦ Κολουβάρα (κάτ. 3,066)· ἐνταῦθα γίνεται ἡ μεγαλύτερα τῶν ἐμπορικῶν πανηγύρων τῆς Σερβίας. Έτεραι πόλεις τοῦ νομοῦ τούτου εἶναι ἡ *Οὐβ* καὶ *Όβρένοβατς*.

44) Ρουδνίτσκη· κάτ. 47,567. Έπαρχ. 3· Τσερογκόρσκη, Κατσέρσκη, Μοράβσκη. Πρωτεύουσα *Γκόρι-Μιλάνοβατς* (κάτ. 858), οὕτω κληθεῖσα τῷ 1859 ὑπὸ τοῦ Μιλὸς χάριν τοῦ ἀδελφοῦ του Μιλάνου, θανόντος τῷ 1810· ἐκαλεῖτο πρῶτον Βροῦγιτζα. Όνομὸς οὗτος περιέχει μεταλλεῖα σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ χρυσοῦ.

45) Κραγιούγεβατς· κάτ. 98,240. Έπαρχ. 4· Κραγιουγιεβάτσκη, Γρουζάνσκη, Γιασενίτσκη, Λεπενίτσκη. Πρωτ. *Κραγιούγεβατς* (κάτ. 6,385), ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1839 ἔδρα τῆς Κυβερνήσεως. Ένταῦθα ὑπάρχει χυτήριο πυροβόλων, πυρτιδοποιεῖον καὶ ὄπλοποιεῖον.

46) Γιαγοδίνσκη· κάτ. 62,184. Έπαρχ. 3· Λεβάτσκη, Βελίτσκη, Τεμνίτσκη. Πρωτεύουσα *Γιαροδίνα* (κάτ. 1,084). Ένταῦθα ὑπάρχει ὑλοποιεῖον.

47) Τσουπρίνσκη· κάτ. 55,848. Έπαρχ. 2· Παρακίνσκη καὶ Ρεπαύσκη. Πρωτεύουσα *Τσουπρία* (κάτ. 2,439) ἐπὶ τοῦ Μοράβα. Πόλις ἑτέρα *Παρατοίρ*· Μοναὶ 2· *Ραδνίτσα* θεμελιωθεῖσα

ὑπὸ τοῦ Τσάρου Λαζάρου καὶ Μανασσία ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Λαζάρεβιτς.

Οἱ κάτοικοι τῆς Σερβίας κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1875 συμποσοῦνται εἰς 1,333,455, ὧν 710,810 ἄρρνες καὶ 622,645 θήλεις. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν δὲ τοῦ 1834 ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ἦτο 668,592. Οἱ Σέρβοι φυλετικῶς ἀνήκουσιν εἰς τὰς σλαβικὰς φυλάς, κατοικοῦσιν ὁμοῦ ἐν Σερβίᾳ καὶ Βλάχοι περὶ τὰς 220,000, Ἀθίγγανοι καὶ Ἰουδαῖοι.

Ἡ Σερβία πολιτικῶς εἶναι ἡγεμονία συνταγματικῆ καὶ κληρονομικῆ ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Πόλης καὶ ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν συναλλαξαμένων δυνάμεων κατὰ τὴν ἐν Παρισίῳ συνθήκην τοῦ 1854.—Τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν διαχειρίζεται ὑπεύθυνον ἑπταμελὲς ὑπουργεῖον, τὴν νομοθετικὴν δὲ ἡ Βουλὴ (Σκουπσίνα) καὶ ἡ Γερουσία (Σοβιέτ.) Ἡ Σκουπσίνα σύγκριται ἐξ 145 βουλευτῶν καὶ συνέρχεται κατ' ἔτος. Εἰς ἐκτάκτους δὲ περιστάσεις συνέρχεται καὶ ἡ μεγάλη καλουμένη Σκουπσίνα.—Ἡ Γερουσία σύγκριται ἐκ 47 μελῶν, ἐνὸς ἐξ ἐκάστου τῶν 17 νομῶν.

Τὰ τῆς δικαιοσύνης ἐν Σερβίᾳ διαχειρίζονται 1067 εἰρηνοδικεῖα, ἀνὰ ἐν εἰς ἕκαστον δῆμον, 18 πρωτοδικεῖα, 2 ἐμποροδικεῖα, ὧν ἐν ἑδρεύει ἐν Βελιγραδίῳ, τὸ ἕτερον ἐν Σεμενδρίᾳ, 1 ἐφετεῖον διαιρούμενον εἰς δύο τμήματα, ποινικὸν καὶ πολιτικόν, 1 Ἀκυρωτικὸν δικαστήριον ἐν Βελιγραδίῳ, 1 ἐλεγκτικὸν Συνέδριον ἐν Βελιγραδίῳ, Ὑπάρχει δικαστήριον ἐνόρκων δι' ὠρισμένα τινα ἐγκλήματα (πυρκαϊὰς, ληστείας κτλ.) Ἐτησίως καταδικάζονται περὶ τὰ δισχίλια ἄτομα, ὧν 250 διὰ φόνον.

Ἡ ἐκκλησία τῆς Σερβίας ἀνήκουσα εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἀνατολικὴν, εἶναι αὐτοκέφαλος. Διοικεῖται δὲ ὑπὸ 4 ἐπισκόπων, ὧν εἰς Μητροπολίτης ἑδρεύων ἐν Βελιγραδίῳ, οἱ ἕτεροι δὲ τρεῖς ἐξαρτῶνται ἀπὸ τούτου ἑδρεύοντες ἀνὰ εἰς ἐν Σχάβατς, ἐν Νεγγοτίν, καὶ ἐν Καράνοβατς τῆς Οὐσίτσας. Ἐκάστη δὲ τῶν 4 ἐπισκοπικῶν περιφερειῶν διαιρεῖται κατὰ τὴν πολιτικὴν διαίρεσιν τῶν 17 νομῶν εἰς 3 μέχρις 6 πρεσβυτερεῖα.

Τὸ ποσὸν τῶν εἰσοδημάτων κατὰ τὸ 1875 ἀνέβη εἰς 17,517,500 δραχμ., ὧν 8,608,320 ἐξ ἀμέσων φόρων καὶ 8,909,180 ἐξ ἐμμέσων.

Τὰ δημόσια κεφάλαια τῆς χώρας εἰσὶν εἶδος δημοσίου Τραπεζῆς καταρτισθείσης συνεπιεῖα τοῦ ἀπὸ 28 Αὐγούστου 1862 νόμου, ἧτις δανείζει ἐπὶ τόκῳ 6 τοῖς 100. Πλὴν ταύτης ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα 5 ταμεία δανείζοντα τοὺς ἰδιώτας, τὸ τῶν σχολείων, τὸ τῶν χερῶν, τὸ τῶν ὄρφανῶν, τὸ τῶν δῆμων, καὶ τὸ τῶν ἐκκλησιῶν.

Ἡ Σερβία ὡς ὑποτελὴς τῆ Τουρκίᾳ ἡγεμονία καταβάλλει αὐτῇ ἐτησίως φόρον ὑποτελείας 494,027 φράγκα.

Έχει 27 τελωνιακοὺς σταθμοὺς, ἐξ ὧν 13

πρὸς τὴν Αὐστρίαν, 13 πρὸς τὴν Τουρκίαν καὶ 1 πρὸς τὴν Ρουμανίαν. Όδοὺς ἀμαξιτοὺς τῷ 1865 εἶχε 1854 χιλιομέτρων.

Τηλεγραφεία	22
ἔργαζόμενα διὰ σύρματος 972 χιλιομέτρων.	
Ταχυδρομεία	42
Αἱ κατὰ τὸ 1858 διαβιβάσθεισαι ἐπιστολαὶ καὶ ἐφημερίδες συνεποσοῦντο εἰς 400,000, κατὰ δὲ τὸ 1875 ἔφθασαν εἰς 600,000.	
Ἡ Σερβία περιέχει πόλεις	37
Κωμοπόλεις καὶ χωρία	2,155
Δῆμοι	4,067
Μοναχοὺς	42
Μοναχοὺς	445
Σχολεῖα	514
Μαθητὰς	24,585
Μαθητρίδας	3,301
Διδασκάλους	562
Διδασκαλίσσας	406
Ξενοδοχεῖα, καπηλεῖα, καφενεῖα	1,476
Δημοσίους ὑπαλλήλους	1,317
Φορολογουμένους	258,745
Αὐτοκτονίαι συμβαίνουσι κατ' ἔτος ἑκατόν.	

ΛΑΟΙ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΤΙΚΟΙ

Καθὼς ὑπάρχουσιν ἄτομα φειδωλὰ ἢ ἄσωτα, οὕτως ἀπαντῶνται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ λαοὶ μᾶλλον ἀποταμιευτικοὶ ἢ μᾶλλον καταναλωτικοί. Ὁ τελευταῖος γαλλογερμανικὸς πόλεμος ἀπέδειξε διὰ τῆς εὐχεροῦς πληρωμῆς τῶν εἰς δισεκατομμύρια ἀποζημιώσεων αὐτοῦ τὴν ἀποταμιευτικὴν τάσιν τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους μεθ' ὅλην τὴν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ αὐτοῦ ἐπικρατοῦσαν ἰσχυρωτάτην καταναλωτικὴν τάσιν. Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ βόρειοι Ἴταλοὶ ἐπίσης διακρίνονται διὰ τὰς ἀποταμιευτικὰς αὐτῶν ιδιότητας.

Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν λαῶν τὰ πρωτεῖα, ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς φειδοῦς, πρέπει νὰ δοθῶσιν εἰς τοὺς Ὁλλανδοὺς καὶ τοὺς Ἑλβετοὺς. Ἐν Ὁλλανδίᾳ αἱ οἰκογένειαι ὁμοιάζουσι τὰς λοιπὰς τοῦ βίου ἐπιχειρήσεις. Ἐπειδὴ θὰ ζήσωσι διὰ τῶν οἰκογενειακῶν εἰσοδημάτων καὶ θὰ σωθῶσι διὰ τῶν ἐπ' αὐτοῖς ἀποταμιευμάτων, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοήσῃ ὁ Ὁλλανδὸς δαπάνας ἀπορροφώσας τὸ ἐνιαύσιον εἰσόδημά του. Ὁλοι τοιοῦτοτρόπως αἱ ἀνάγκαι αὐτοῦ κανονίζονται ἐπὶ τῆς θάσεως ταύτης, καὶ ὑπάρχουσι παραδειγματα τοιαύτης περὶ τὸ σύστημα τοῦτο ἐφαρμογῆς, ὥστε ἡ ἀναλογία τῆς δαπάνης πρὸς τὸ εἰσόδημα ἄρχεται ἐν Ὁλλανδίᾳ ἀπὸ τοῦ 1 : 10 καὶ φθάνει μετὰ τοῦ 1 : 120.

Περίφημοι εἶναι αἱ Ἑλβετικαὶ κοινότητες διὰ τὸ ἐξοχὸν οικονομικὸν αὐτῶν πνεῦμα. Καὶ μετὰ τῶν εὐπόρων ἔτι οἰκογενειῶν, τὰ ἐπὶ τῆς

τραπέζης περισσεύοντα τεμάχια τοῦ ἄρτου συναθροίζονται, ἐνώπιον καὶ αὐτοῦ τοῦ ξένου, ὅπως χρησιμεύουσι διὰ τὸ βόφημα τοῦ δείπνου τῆς ἐπιούσης. Ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ οἱ υἱοὶ καὶ αἱ θυγατέρες τῶν πλουσίων οἰκογενειῶν πρέπει νὰ κερδίζωσιν ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν τὰ μικρὰ ἔξοδα τῶν. Ὅποια διαφορὰ πρὸς τοὺς ἐν ἄλλαις χώραις συναδέλφους αὐτῶν, οἵτινες νομίζουσιν ὅτι αἱ διὰ τῶσιν πατρικῶν ἰδρώτων κατασκευαζόμεναι οἰκογενειακαὶ περιουσίαι πρέπει ἐξ ἅπαντος νὰ ἐπιτύχωσι μίαν ὥραν ταχύτερον εὐρεῖς πρὸς τὸ καταναλωτικὸν βάρβαρον ἀγωγούς!

ΤΟ ΝΑΥΠΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 1828

Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1828 εἰσήλθομεν μετὰ τοῦ Κυβερνήτου εἰς Ναύπλιον. Τὸ Ναύπλιον ἦτο πόλις ὅλως τουρκικῆ· αἱ μὲν ὁδοὶ ἦσαν στεναὶ, ἀνώμαλοι καὶ βορβορόδεις, αἱ δὲ οἰκίαι ξυλόκτιστοι, πολύθυροι καὶ πάντῃ ἄρρυθμοι. Ἀλλὰ καὶ τῶν κατοίκων ὁ βίος ἦτο ὡς καὶ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ἀσιατικῶς. Ἀσιατικὸν δὲ λέγων δὲν ἐννοῶ τρυφηλὸν, διότι ὅπου λείπει ἡ ἐπιούσιος τροφή, ἐκεῖ ἡ τρυφή ἄγνωστος· ἀλλ' ὅτι, πλὴν τῆς ἐλληνομόρφου φουστανέλλας, πάντα τὰ λοιπὰ ἐγένοντο ὡς καὶ ἐπὶ Τουρκίας. Ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις οἱ πωληταὶ ἐκάθηοντο διεσταυρωμένοι τοὺς πόδας κατὰ γῆς καὶ, ἀναμένοντες εἰς μάρτην ἀγοραστὰς, ἐμύζων κατηφεῖς τὴν ἄκραν τοῦ *τσιμπουκίου* αὐτῶν. Ἐπώλου δὲ πέτρας πυροβόλων, πυρεκβόλα, σπάγγον, θελόνας, βράμμα, θειάφιον, πέτρας τῆς κολάσεως καὶ τὰ τοιαῦτα, πάντα ἄσημα καὶ πενιχρά. Παρέκειντο δὲ καὶ ἄλλα ἐργαστήρια, πολυτιμότερα καὶ ποικιλώτερα ἔχοντα ἐξ ἀνάγκης τὰ ἐμπορεύματα, οἷον παντοπωλεῖα, βάρφια καὶ καφενεῖα, ἄτινα καὶ πολλὰ ἦσαν καὶ πολλοὺς εἶχον τοὺς φοιτητὰς· διότι, πλὴν τῶν πανταχόθεν μετοικησάντων εἰς Ναύπλιον ἕνεκα ἀσφαλείας, καὶ τῶν κηφῆνων ὅσοι, τιλινὰ μὲν καὶ βαρούτιμα *πιστόλια* φέροντες εἰς τὴν ζώνην, καρδίαν δὲ φιλάρπαγος ἢ λαγωῦ κρύπτοντες εἰς τὰ στήθη, κατέκλυον τὴν πόλιν γαυριῶντες καὶ σειόμενοι, συνέβρευσαν διὰ τὴν παρυσίαν τοῦ Κυβερνήτου καὶ πλῆθος ἀγωνιστῶν ἐχόντων ἀπαιτήσεις ἢ προτεινόντων δικαιώματα, καὶ ἄλλοι ἀδικηθέντες ὑπὸ ἰσχυρῶν καὶ ἐπικαλούμενοι δικαιοσύνην. Ἐκ δὲ τῶν καφενεῶν δύο ἢ τρία ἐφημίζοντο ἐπὶ πολυτελείᾳ, τὰ κατὰ τὴν πλατεῖαν τῆς Πλατάνου, ὡς δίδοντα πλὴν τοῦ μόνου ποτοῦ, ὅπερ ὡς πάντα τὰ λοιπὰ ἔκαίε τὰ χεῖλη καὶ ἐπίκραινε τοὺς λάρυγγας, καὶ *ποῦντσι* καὶ *ραργιλέν*· διὸ τῶν εἰς ταῦτα συνερχομένων ὁ ἀριθμὸς ἦτο πολὺς. Καὶ ὅτε ἐκόπασε τῶν ἀναρροφούντων χεῖλέων ὁ πάταγος, αἱ γλώσσαι, διασπῶσαι τοὺς

1. Ἐρανισθ. ἐκ τῆς Οἰκονομ. Ἐπιθεωρήσεως.

χαλινοῦς, ἐκελάδουν μεγαλαυχεῖς τ' ἀνδραγαθήματα τῶν μηδέποτε ἀνδραγαθησάντων, ἢ καὶ ἠγωνίζοντο νὰ ἐλαττώσωσι τὴν ἀξίαν τῶν ἀληθῶν ἀνδραγαθημάτων. Ἐνεκα δὲ τούτου ἡ ἔρις, ἀναφυομένη ζωηρὰ τὸ κατ' ἀρχάς, ἐξητμίζετο μετ' οὐ πολὺ ὡς ὁ καπνὸς τῶν *parryledow*.

Καὶ ἡ κατ' οἶκον δὲ διαίτα μετείχε τῶν πάλαι ἕξεων. Τὰ ἐπιπλα ἦσαν *sopades*, *silteades*, *coultoukia*, ἐφ' ὧν τὴν μὲν ἡμέραν ἐκάθητο, τὴν δὲ νύκτα κατεκλίνοντο οἱ τε οἰκοδεσπόται καὶ οἱ φιλοξενούμενοι. Ἄλλα καὶ ἐξ αὐτῶν εὐάριθμοι ἦσαν οἱ πλουτοῦντες· οἱ πολλοὶ δὲ ἀνάκλιτρον, κλίνην, προσκεφάλαιον καὶ σκέπασμα εἶχον τὴν ἀχώριστον *kapstar* μετὰ τῶν ἀχωρίστων αὐτῆς συγκατοίκων. Τινὲς δὲ ἐπλούτου καὶ *sopra* γεύμενοι. Καὶ ρόφημα μὲν σπανίως παρετίθετο· παρατιθέμενον δ' ἐνίοτε ἐκ φασήλων, ἐρεθίνων ἢ φακῆς, κατεβρόχιζον οἱ συνδαιτυμόνες, οὐχὶ μετακενοῦντες εἰς ἰδιαιτέρα τρυβλία, ἀλλ' ἐμβάπτοντες τὰ ξύλινα κοχλιαρία εἰς τὴν περιέχουσαν αὐτὰ *pirakar*. Ἐνίοτε δὲ, διὰ τὴν ἔλλειψιν ἱκανοῦ ἀριθμοῦ κοχλιαρίων, διεπορθεύοντο τὰ ὑπάρχοντα ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ἔχοντος εἰς τὰ χεῖλη τοῦ ἀποροῦντος. Αἱ δὲ κατ' ἡμᾶς καθέδραι ἦσαν σχεδὸν ἄγνωστοι καὶ μόνον ὅτε ἀποκατέστημεν ἐν Ναυπλίῳ κατεσκεύασάν τινες χάριν τῶν *φραγκοφορεμένων* ξύλινα σκαμνία. Ὅτε δὲ τὸ 1831 ἰθακήσιός τις πλοίαρχος, ἀρχαῖος φίλος τοῦ ἐμοῦ πατρὸς, ἐλθὼν ἐξ Ἑνετίας καὶ ἰδὼν τὴν γυμνότητα τῆς οἰκίας ἡμῶν, παρεχώρησεν αὐτῷ ἀντὶ μετρίας τιμῆς ἐξ ψιαθίνους καθέδρας, ἢ φήμη τῆς πολυτελείας διεδόθη πολὺθρους ἀνὰ πᾶσαν τὴν πρωτεύουσάν, καὶ φθονοῦντες συνέρβρον οἱ ἐγκριτώτεροι ἵνα θαυμάσωσιν αὐτάς.

Αἱ δὲ οἰκίαι, διηρημέναι πρὸ τῆς ἀλώσεως εἰς γυναικωνίτιδας καὶ ἀνδρῶνας, ἦσαν μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εὐρύχωροι, ἀλλὰ καὶ ἐρείπια. Κατέλυσε δὲ ὁ Κυβερνήτης ἐν τινὶ τῶν εὐπρεπεστέρων, τῆ τοῦ Ἐμμ. Ξένου, ἀνδρὸς πλουσίου καὶ φιλοπάτριδος, πολλὰ μὲν θυσιάσαντος ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος, ἀποχωρήσαντος δ' ἐπὶ τέλους εἰς Τήνον, ὅθεν μετακαλέσασα ἡ Ἀντιβασιλεία ὠνόμασε σύμβουλον τῆς Ἐπικρατείας· μικρὸν ὅμως ἐπέζησεν εἰς τὴν δικαίαν ταύτην ἀμοιβήν.¹

Παρὰ τοῖς Ἄραψιν ἢ φιλοξενία ἔχει χαρὰ κτῆρα ἱερὸν. Τὸ δικαίωμα τοῦ ἀσύλου εἶνε ἀπαρβίαστον. Ξένος ἢ καὶ πολέμιος ἅμα ἐλθὼν εἰς σκηνὴν Βεδουίνου, θεωρεῖται ἱερός. Ἄφ' οὗ ὁ Ἄραψ συναινέσῃ νὰ φάγῃ ἄρτον καὶ ἄλλας μετὰ τοῦ ξένου οὐδεὶς δύναται νὰ ἐπιβουλεύσῃ αὐτὸν, οὔτε αὐτὴ ἢ ἰσχύς τοῦ Σουλτάνου δύναται ν' ἀποσπάσῃ φυγάδα ἀπὸ τινος φυλῆς, ἐκτὸς ἐὰν ἐξολοθρεύσῃ ὀλόκληρον αὐτήν.

1. Ἱστορ. Ἀναμνήσεις ὑπὸ Ν. Δραγοῦμη.

ΤΟ ΑΓΓΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΠΙ ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ

(Ὁ Σαϊκσπεῖρος ἐγεννήθη τῷ 1564 καὶ ἀπέθανε τῷ 1616 μ. Χ.)

Τὰ δημόσια θεάτρα ἦσαν κακῶς ἐκ ξύλων ὑποδομημένα καὶ ἀσεγῆ. Περὶ μὲν τὴν ἐνδυμασίαν τῶν ἠθοποιῶν μεγάλη κατεβάλλετο φροντίς· ἦτο δὲ αὐτὴ μεγαλοπρεπὴς καὶ συχνάκις πολυδάπανος· ἀλλὰ τὰ τῆς σκηνογραφίας ἦσαν πενιχρότατα. Ἐπὶ παραστάσεως τραγωδιῶν μέλανα παραπετάσματα ἐκρέμαντο ἐπὶ τοῦ θεάτρου. Ἐπιγραφὴ δὲ τις ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ χώρου, ὅπου οἱ θεαταὶ ὄφειλον νὰ φαντασθῶσιν ὅτι παρευρίσκονται· ὥστε καὶ πλοῖα εὐκόλως παρουσιάζοντο τοιοῦτοτρόπως ἐπὶ τῆς σκηνῆς, καὶ αἱ τοπογραφίαι διὰ μιᾶς μετεβάλλοντο. Ἰκρίωμά τι ἐν μέσῳ τῆς σκηνῆς ὑπελαμβάνετο ὡς πύργος, ἢ τεῖχος, ἢ ἐξώστης, ἢ παράθυρον. Αἱ γυναῖκες ἀπεκλείοντο ἀπὸ τῆς σκηνῆς. Παῖδες ἐξεπροσώπων τὰς γυναῖκας. Τὸ τοιοῦτον δὲ, ἐνθ' ἀφ' ἐνὸς ἀφῆρει πολλοὺς πειρασμοὺς καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ὀπισθεν αὐτῆς, ἐχρησίμευεν ἀφ' ἑτέρου ὡς σχολεῖον ἐπιτυχέστατον πρὸς μὀρφωσιν ἀρίστων ἠθοποιῶν. Αἱ παρευρισκόμεναι εἰς τὰς θεατρικὰς παραστάσεις Κυρίαι ἔφερον προσώπιδας.¹

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Ἡ ἐκδίκησις εἶνε καρπὸς, ὡς πολλοὶ ἄλλοι καρποὶ· γλυκὺς πρὶν τὸν δρέψης, πικρὸς ἀφοῦ τὸν γευθῆς. (Fery.)

* «Οὐδέποτε ἐση εὐτυχέστερος τῶν ἄλλων, ἐὰν δὲν κατασταθῆς κρείστων αὐτῶν.» Τὸ λόγιον τοῦτον ἐγγάραζον βαθέως ἐν τῇ μνήμῃ σου· μνησθητι δὲ αὐτοῦ ὁσάκις περιπίπτεις ἐν ἀνάγκαις καὶ ἐν ἐσχάτῃ ἀπορίᾳ ἕνεκεν ἰδίων ἀμαρτημάτων. Μνησθητι αὐτοῦ, ὅταν τὰ ἐκ τῶν σφαλμάτων σου πηγάζοντα παθήματα ἀποσπῶσι δάκρυα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου, ἢ τῶν πεπραγμένων ἢ μεταμέλεια σὲ φέρῃ εἰς ἀπόγνωσιν. Ἐνθυμήθητι αὐτοῦ, ὅταν προτιμᾷς τὸν δουρικὸν ζυγὸν ἀνοικείων παθῶν μᾶλλον, ἢ τὴν ἀληθῆ ἀνεξαρτησίαν σου, ὅταν ἐκλέγῃς ἀξιοκατάκριτον ἐλαφρόνοιαν, ἀντὶ τῆς φρονήσεως ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις, τοὺς δὲ ὀνειδισμοὺς ἐνόχου συνειδήσεως, ἀντὶ τοῦ αἰσθηματος τῆς ἀθωότητος, δι' ἧς ἀφικνεῖται τις εἰς τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν. (Zschokke.)

* Σπούδαζε τὴν ἀνατροφὴν τοῦ στήθους, ἢ τις μόνη μορφώνει τοὺς ἀληθεῖς ἀνδρας καὶ τὰς ἀνδρείας γυναῖκας, παρὰ τὴν ἀνατροφὴν τῆς κεφαλῆς, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν πλάσσονται οἱ καταχρηστικῶς ὀνομαζόμενοι χρησοῦθεις καὶ ἐράσμιμοι (aimables) καὶ κομποὶ ἀνδριαντίσκοι. (Κοραῆς.)

1. Ἔσταχ. ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Δημητρίου Βικέλα μεταφρασθῆσαν τραγωδιῶν τοῦ Σαϊκσπεῖρου (Ῥωμαίου καὶ Ἰουλιέττης, Ὁμήλου καὶ Βασιλέως Ἀθῆν.)

* Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἄλλων τὰ ἐλαττώματά μας εἶνε σκιαί, αἴτινες αὐξάνουσι καὶ μεγεθύνονται καθ' ὅσον δῦει ὁ ἥλιος τῆς εὐτυχίας μας. (Arsène Houssaye.)

ΥΓΙΕΙΝΗ

Περὶ τῆς διαρκείας τοῦ ὕπνου κατὰ τὰς ἡλικίας, τὸ φύλον, τὰς κρᾶσεις κ.τ.λ.

Ἡ ἀνάγκη τοῦ ὕπνου ἐστὶν ἐπὶ τοσοῦτον ἐπικρατεστέρα, ἐφ' ὅσον περισσύτερον διεγείρονται τὰ αἰσθητήρια κατὰ τὴν ἐγρήγορσιν, ἐφ' ὅσον ἐπομένως αἱ ἀπώλειαι τοῦ ὄργανισμοῦ σημαντικώτεραι, αἱ δὲ πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἀπωλειῶν αὐτῶν ἐνέργειαι τῶν σπλάγγων ἐπαισθητότεραι ὥστε ὅπως νωότερος εἶναι τις τοσοῦτον καὶ περισσότεραν ἀνάγκην ὕπνου ἔχει. Ἄπαντες γινώσκουμεν, ὅτι τὸ ἀρτίτοκον κοιμᾶται μόνον καὶ θηλάζει ἐπὶ τινὰ μετὰ τὸν τοκετὸν χρόνον, προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας αὐτοῦ καὶ ἐπαυξανόμενων τῶν σχέσεων τοῦ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ἐλαττοῦται ἢ πρὸς τὸν ὕπνον ἀνάγκη. Ὁ ἐφηβὸς καθεύδει περισσότερον τοῦ ἀνδρὸς, οὗτος δὲ περισσότερον τοῦ γέροντος.

Ὁ Φρέλανδερ (Friedlander) ὑπελόγησεν, ὡς ἐν τῷ ἐπομένῳ πίνακι καταφαίνεται, τὸν κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας ἀπαιτούμενον χρόνον τοῦ ὕπνου, τῆς ἀσκήσεως, τῆς ἐνασχολήσεως καὶ τῆς ἀναπαύσεως.

Ἡλικία.	Ἦπνος.	Ἀσκήσις.	Ἐνασχολήσις.	Ἀνάπαυσις.
7 ἐτῶν	9-10 ὥρ.	8 ὥρ.	2 ὥρ.	4 ὥρ.
8 —	9 —	9 —	2 —	4 —
9 —	9 —	8 —	3 —	4 —
10 —	8-9 —	8 —	4 —	4 —
11 —	8 —	7 —	5 —	4 —
12 —	8 —	6 —	6 —	4 —
13 —	8 —	5 —	7 —	4 —
14 —	7 —	5 —	8 —	4 —
15 —	7 —	4 —	9 —	4 —

Ἄλλ' οἱ ἀνωτέρω ἀριθμοὶ δὲν ἐκφράζουσι τὸν γενικὸν κανόνα, καθότι οὗτος ὑπόκειται εἰς πλείστας ἐξαιρέσεις. Καὶ ἐν γένει ἀδύνατον εἶναι νὰ προσδιορισθῶσι τὰ ἀπόλυτα ὄρια τοῦ ὕπνου, παρατεινομένου ἰδίως κατὰ τὰς ἐν ἡμέρᾳ δαπανηθείσας δυνάμεις.

Ἡ παιδικὴ ἡλικία ἔχει ἀνάγκην ὕπνου μᾶλλον τῶν λοιπῶν ἡλικιῶν παρατεταμένου, καθότι ἡ κατ' αὐτὴν ταχέια τοῦ σώματος αὐξήσις ἐκτελεῖται διὰ συνεχοῦς καὶ ἐπαισθητῆς φθορᾶς τῶν διαφόρων ὕλων τοῦ ὄργανισμοῦ, πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς ὁποίας τὰ σπλάγγνα διάκεινται εἰς ἀδιάλειπτον ἐνέργειαν, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐπιχρῶσι ταῦτα ἀνάγκην καὶ περισσότερας ἀναπαύσεως· ἢ δὲ στέρησις τοῦ ὕπνου ἀποβαίνει κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην ἐπιβλαβεστάτη.

Ἄς παρατείνωσι τὰ παιδιὰ τὸν ὕπνον τῆς

νυκτὸς ἐφ' ὅσον θέλουσιν· οὕτως διευκολύνεται ἡ ἀνάπτυξις αὐτῶν, καὶ ἀναπαύεται ὁ ἐρεθισμὸς τῶν νεύρων ὁ προδιαθέτων ταῦτα εἰς τὰ ἐγκεφαλικά νοσήματα.

Τούτων ἕνεκα πρέπει νὰ κατακλίνωμεν τὰ παιδιὰ ἐνωρὶς καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε ὥραν, καὶ ἐξυπνα ἀν' ὅπως. Ἐπιβλαβὲς δὲ εἶναι νὰ παρατείνωμεν εἰς αὐτὰ τὴν ἐγρήγορσιν δι' ὑπερβολικῶν παιδιῶν, καὶ μάλιστα εἰς πολυάνθρωπον αἵθουσαν. Οὐδέποτε συμφέρει ν' ἀποκοιμίζωμεν ταῦτα εἰς τὰ γόνατα ἢ τὰς ἀγκάλας, καθότι οὕτως ἐπαυξάνεται ἡ θερμοκρασία αὐτῶν, ἐνθ' ἡ δὲ τίθενται εἰς τὴν κοιτίδα των, αἰσθάνονται τότε ψῦχος καὶ ἐξυπνοῦσι μετὰ κραυγῶν ὡς ἐκ τῆς ἀλλαγῆς τῆς θέσεως· αἱ δὲ πλημμελεῖς θέσεις τὰς ὁποίας λαμβάνουσιν ἀποκοιμίζόμενα εἰς τὰ γόνατα ἢ τὰς ἀγκάλας, ἐνδέχεται νὰ παραβλάψωσι τὴν κανονικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν. Ἄλλως τε ἐξῆς τοιαύταις δυσκόλως, μετὰ πολλῶν κόπων, καὶ μετὰ πολλὰ ἔτη πολυλάκις ἀπομανθάνονται.

Συμφέρει ἄρα γε ν' ἀποκοιμίζωμεν τὰ παιδιὰ, κινουμέντα ταῦτα ἐν τῇ κοιτίδι αὐτῶν; Πολλοὶ ἀπέδωκαν εἰς τὴν κίνησιν ταύτην πλείστα ἀτοπήματα καὶ σοβαροὺς μάλιστα κινδύνους. Κατ' αὐτοὺς αἱ τῆς κοιτίδος κινήσεις κατ' οὐδὲν διαφέρουσαι τῶν τῆς αἰώρας, ἢ τῶν ἐκ τοῦ σάλου τῶν πλοίων κινήσεων, ἐπιφέρουσι πολλάκις ἐμέτους, συμφορήσεις εἰς τὸν ἐγκέφαλον κ.τ.λ. Ὁ Δεζσεάρ (Desessart) παραβάλλει τὸν ὕπνον ἐν ἐπιφέρει ἢ ἐν κοιτίδι κινήσει μετὰ τῆς νάρκης ἐν ἡ ἐμβυθίζωμεν τὸ ὄρνιθιον, θέτοντες τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὑπὸ τὴν πτέρυγα καὶ κινουντες εἶτα σφοδρῶς αὐτὸ διὰ τῶν βραχιόνων. Ἐτεροι δὲ καὶ τὴν βλακίαν αὐτὴν ἀποδίδουσιν εἰς τὴν ἐν λόγῳ κίνησιν κ.τ.λ.

Κατὰ τὸν Φλερὺ, τὴν γνώμην τοῦ ὁποίου συμμεριζόμεθα πληρέστατα, αἱ κατὰ τῆς κινήσεως ταύτης ἐγκλήσεις εἰσὶν ὅλως ἀδικαιολόγητοι. Ἡ μετρία τῆς κοιτίδος κινήσεως, λέγει οὗτος, ἐκθέτει μόνον τὰ παιδιὰ εἰς τὰς ἀπὸ τῆς κοιτίδος πτώσεις. Ἡ ἐκ τούτου ἐξῆς δυσκόλως ἀπομανθάνεται, οὐ ἕνεκα ἐπιβάλλεται τῇ μητρὶ ἢ τῇ τίτθῃ ὀχληρὸν, τυραννικὸν καθῆκον, ὥστε εἶναι πολὺ προτιμώτερον νὰ μὴ συνειθίσωμεν οὕτω τὰ παιδιὰ. Ταῦτά εἰσι τὰ μόνον τῆς κινήσεως ἀτοπήματα, σοβαροτέρου ἄλλου οὕτω ἀποδειχθέντος. Αἱ ἐνδεεῖς μάλιστα, αἱ κινουσαι τὴν κοιτίδα διὰ τοῦ ποδῶς, συμμιβάζουσιν οὕτω τὰς φροντίδας ἃς ἀπαιτεῖ τὸ τέκνον αὐτῶν, μετὰ τῆς ἐργασίας, δι' ἧς πορίζονται τὸν ἐπιούσιον ἄρτον.

Κατὰ τινὰς ἢ μετρία τοῦ παιδίου κινήσεις ἐν τῇ κοιτίδι αὐτοῦ διευκολύνει τὴν πέψιν, καὶ ἐνισχύει τὰς εἰσέτι ἀσθενεῖς μυϊκὰς τοῦ βρέφους δυνάμεις διὰ τῶν διαφόρων κινήσεων τῶν μελῶν αὐτοῦ.

Συμφέρει δὲ νὰ συνειθίσωμεν τὰ παιδιὰ νὰ

κοιμῶνται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θορύβου· κατὰ δὲ τὸν ἡμερήσιον αὐτῶν ὕπνον, νὰ εἰσερχώμεθα καὶ ἐξερχώμεθα τοῦ κοιτῶνος αὐτῶν ἄνευ προφυλάξεως, καὶ νὰ ὀμιλῶμεν δυνατῆ τῇ φωνῇ· οὕτω, λέγει ὁ Δοννὲ, τὰ παιδιὰ δὲν ἐξυπνοῦσι καὶ δὲν τρομάζουσιν, ὅταν τυχαία τις αἰτία προξενήσῃ θόρυβον περὶ αὐτὰ.

Μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν δέκα καὶ δεκτῶ μηνῶν ἡ τῶν δύο ἐτῶν τὰ παιδιὰ κοιμῶνται καὶ τινὰς ὥρας ἐν ἡμέρᾳ, πολλὰ δὲ διατηροῦσι τὴν ἕξιν αὐτὴν καὶ πέραν τῆς ἡλικίας ταύτης. Καὶ τὰ μὲν διετῆ οὐδόλως συμφέρει νὰ ἐμποδίζωμεν ἀπὸ τοῦ ἡμερησίου ὕπνου, ὡσάκις ἐκφράζουσι τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν· πέραν δὲ τῆς ἡλικίας ταύτης δὲν συμφέρει νὰ κοιμῶνται τὴν ἡμέραν, καὶ μάλιστα ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, καθότι στεροῦνται οὕτω τῶν καταλληλοτέρων ὥρῶν τοῦ περιπάτου καὶ τῆς ζωογόνου ἐπιρροῆς τοῦ καθαροῦ ἀέρος καὶ τοῦ ἡλίου. Τὰ διατηροῦντα τὴν ἕξιν τοῦ ἡμερησίου ὕπνου πέραν τῆς ἡλικίας ταύτης ὠχρῶσιν, ἐξασθενοῦσι, μαρμίνονται, διάγουσιν ἀθλίας νύκτας, ἀξανάτομα δὲ ὑπόκεινται εἰς ἐνοχλήσεις τὰς ὁποίας ἤθελον ἀποφύγει καταλληλοτέρων διαιτηθέντα.

Οἱ ἐνήλικες κοιμῶνται ὀλιγώτερον τῶν παιδιῶν, διότι ὁ ὄργανισμὸς τῶν πρώτων καταναλίσκει ὀλιγώτερον, ἢ θρέψις παρ' αὐτοῖς ἐκτελεῖται βραδύτερον, ἢ δὲ ἀνακαίνισις τῶν δαπανηθεισῶν ὑλῶν ἐκτελεῖται νωθρότερον· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ οἱ γέροντες κοιμῶνται ὀλιγώτερον τῶν ἐνηλίκων. Τινὲς ὅμως τούτων κοιμῶνται καὶ ἐν ὥρᾳ ἡμέρας μετὰ τὸ ἄριστον, ὡσάκις βιάσῃσι τὸν στόμαχον αὐτῶν νὰ κοπιάσῃ περισσώτερον τοῦ δέοντος, ὅτε τὸ σπλάγγον αὐτὸ, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν λειτουργιῶν του, ἀφαιρῆ ἀπὸ τῶν λοιπῶν ὀργάνων τὰς διατηρούσας αὐτὰ ἐν ἐνεργείᾳ δυνάμεις. Τὴν ἐπιβλαβὴ ταύτην ἕξιν καταπαύομεν ἐλαττοῦντες· τὸ ποσὸν τῶν τροφῶν, μετριάζοντες τὴν υπερβολικὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου, ἢ ἀντικαθιστῶντες τὰς θρεπτικὰς τροφὰς δι' ἑτέρων ἥττον θρεπτικῶν.

Αἱ γυναῖκες κοιμῶνται ἐν γένει περισσώτερον τῶν ἀνδρῶν· αἴτιον δὲ τούτου δὲν εἶναι θεσπαιῶς ὁ ἀσθενέστερος αὐτῶν ὄργανισμὸς. Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι τὸ μυϊκὸν τῆς γυναικὸς σύστημα καὶ τινὰ μέρη τοῦ ἐγκεφάλου αὐτῆς εἰσὶν ἀσθενέστερα τῶν τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' αὕτη δὲν ἀσκει τοὺς μῦς αὐτῆς ὅσον ὁ ἀνὴρ, ὥστε ἡ ἀσθένεια αὐτῶν ἀντισταθμίζεται διὰ τοῦ μικροτέρου αὐτῶν κόπου· νομιζόμεν ὅθεν, ὅτι ἡ παρὰ τῇ γυναικὶ παράτασις τοῦ ὕπνου ὀφείλεται μᾶλλον εἰς τὴν ἕξιν, τὴν κανονίζουσαν τὴν διάρκειαν καὶ τὴν ἐποχὴν τοῦ ὕπνου, ὡς τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς ἀνδρας, ἐξ ὧν τινὲς μὲν κοιμῶνται πολὺ, τινὲς δὲ ὀλίγον. Αἱ ἔγκυοι καὶ αἱ θηλάζουσαι, καὶ μάλιστα ἀντύχῃσι νευρικῆς κράσεως, ἔχουσι ἀνάγκην ὕπνου μᾶλλον παρατεταμένου καὶ τελειοτέρου.

Οἱ ἀδύνατοι, οἱ φιλάσθηνοι, οἱ νευρικῆς κράσεως, οἱ εὐερέθιστοι καὶ ἀεικίνητοι ταχέως ἐξαντλοῦντες τὰς δυνάμεις αὐτῶν, ἔχουσι ἀνάγκην ὕπνου διαρκεστέρου· ὅσον περισσώτερον χρόνον παραχωροῦσι τῷ ὕπνῳ, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ ἀναπληροῦσι τὰς ἀπωλεσθείσας αὐτῶν δυνάμεις. Ἀπ' ἐναντίας οἱ ὑγιεῖς, οἱ εὐρώσοι, οἱ λυμφαντικῆς κράσεως, οἱ ἀπαθεῖς παρὰ τοῖς ὁποίοις ὁ ἐγκέφαλος δὲν εἶναι τοσοῦτον εὐαίσθητος, καὶ ἐνεργεῖ μετρίως, δύνανται νὰ παρατείνωσι τὴν ἐργήγορσιν ἐπ' ἀρκετὸν χρόνον ἄνευ βλάβης. Οἱ αἱματώδους κράσεως, οἱ πληρωτικοί, οἱ πολύσαρκοι, οἱ ἔχοντες βραχὺν τὸν τράχηλον, μεγάλην τὴν κεφαλὴν καὶ πλατεῖας τὰς ὠμοπλάτας ἔχουσι μεγίστην πρὸς τὸν ὕπνον τάσιν, τὴν ὁποίαν ὅμως πρέπει νὰ καταπολεμῶσιν, ὡς προδιαθέτουσαν αὐτοῦς εἰς τὰς πρὸς τὸν ἐγκέφαλον συμφορήσεις καὶ τὰς ἀποπληξίας.

Οἱ πολυφάγοι, οἱ κρεωφάγοι, οἱ καταχρώμενοι τῶν οἴνοπνευματωδῶν ποτῶν, οἱ ὡς ἐκ τοῦ ἐπιτηδεύματος αὐτῶν ἀσκούντες καθ' ὑπερβολὴν τὸ μυϊκὸν αὐτῶν σύστημα, οἱ εἰς παρατεταμένας διανοητικὰς ἐργασίας ἐγκύπτοντες, οἱ ὑποκειμένοι εἰς παντοίας καταχρήσεις, ἔχουσι πάντες ἀνάγκην ὕπνου μᾶλλον παρατεταμένου. Ἀπ' ἐναντίας οἱ ὀλιγοφάγοι, οἱ ἀνεπαρκῶς τρεφόμενοι, καὶ οἱ ποιοῦμενοι συνήθως χρῆσιν φυτικῶν οὐσιῶν αἰσθάνονται ἥττον τὴν ἀνάγκην τοῦ ὕπνου.

Ὁ ὕπνος ἐστὶ διαρκέστερος κατὰ τὴν ἀνδρῶσιν ἢ ἐν ὑγείᾳ, εἶναι δὲ ἐλαφρότατος καὶ διακόπτεται εὐκόλως, καὶ μόνον ὅταν οἱ ἀναρβρωνύοντες ἀρχίσῃσι νὰ ἀσκῶνται ἔχουσι ὕπνον τέλειον καὶ διαρκῆ. Δι' αὐτοῦ ἀναλαμβάνουσιν οἱ τοιοῦτοι τὰς ὑπὸ τῆς νόσου ἐξαντληθείσας δυνάμεις αὐτῶν, καὶ βαίνουσι ταχύτερον πρὸς τὴν ἐντελῆ ἴασιν, ὥστε συμφέρει νὰ μὴ διακόπτεται ὁ τοιοῦτος ὕπνος.

Ὁ ὕπνος εἶναι ὠφελιμώτατος εἰς ἀπάσας τὰς νόσους, ἀπομονώνει τὸν νοσοῦντα ἀπὸ τῶν διαφορῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν ἐντυπώσεων, καὶ παρέχει αὐτῷ πλεῖον ὠφέλειαν τῶν φαρμάκων. Ἐφησυχάζει ἀπάσας τὰς λειτουργίας, καὶ θεραπεύει οὕτω τὰς διαφορὰς διαταράξεις τοῦ ὄργανισμοῦ τὰς ὀφειλομένας εἰς ἐρεθιστικὴν ἢ φλογιστικὴν τινὰ κατάστασιν· ζωογονεῖ τὸ νευρικὸν σύστημα ὅπερ ἀντιδρᾷ μετὰ νέας ἰσχύος. Δέον ἐπομένως ν' ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τοῦ ἀσθενοῦς πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ διαταράξῃ τὸν ὕπνον αὐτοῦ.

Περαιόντες ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι ἡ διάρκεια τοῦ ὕπνου ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς ἕξεως, τῆς ἡλικίας, τῆς κράσεως κ.τ.λ., καὶ ὅτι δυσκόλως δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν τὰ ἀπόλυτα τοῦ ὕπνου ὅρια, ὅστις κατὰ μέσον ἔρον δέον νὰ διαρκῆ εἰς μὲν τοὺς παιδᾶς καὶ τοὺς ἐφήβους 9-10 ὥρας, 6-8 εἰς τοὺς ἀνδρας καὶ 6 μόνον ὥρας εἰς τοὺς γέροντας.